

SLOVENSKI

vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. — Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lovro Poročnik. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Letnik XVI.

Celovec, petek, 24. februar 1961

Štev. 8 (980)

Ob dosedanjem reševanju manjšinskega vprašanja moramo ugotoviti:

Obljube ne zadostujejo, potrebna so dejanja!

Načelne misli iz referata predsednika dr. Francija Zwittera na občnem zboru ZSO

Če si predočimo dejstvo, da je človek s pomočjo atomske energije segel dejansko po zvezdah in je pred poletom v vesoljstvo, skoraj ne moremo verjeti, da taisti človek še ni znal urediti nesoglasij v svetu, ki postaja iz dneva v dan manjši, da pomeni dejansko vsak spor med narodi kjerkoli že nevarnost za svetovni mir. Zlasti se nam zdi neverjetno, da je danes še mogoče odrekati narodom pravico do samostojnega in enakopravnega življenja zaradi razlike rase, barve, jezika in narodnosti. In vendar doživljamo dan za dnem najbolj ogabne primere diskriminacije nerazvitih, odvisnih in kolonialnih narodov, kakor pridejo do izraza v odrekanju samostojnosti alžirskemu ljudstvu, v tlačenju osvobodilnih sil v Kongu, kjer se niso ustrašili niti političnega umora legalnega ministrskega predsednika Lumumbe, kar je privedlo OZN do najbolj nevarne krize od njenega nastanka.

Toda vse to se ne dogaja le v Afriki, Aziji ali v Južni Ameriki, take in podobne stvari se dogajajo tudi v civilizirani Evropi. Saj še ni dolgo tega, ko smo doživeli orgije antisemitizma po vsej Evropi in danes smo spet priče podivjanega šovinizma in neofašizma v Južnem Tirolu, v Trstu, pa tudi na Koroškem, da omenimo samo šovinistične provokacije ob 40-letnici plebiscita, hujškanje raznih „domovini zvestih“ organizacij proti slovenskemu ljudstvu na Koroškem, ogabni hrup proti izgraditvi Ljubljanskega predora, proti maloobsejnemu prometu itd.

Južni Tirol - Južna Koroška

V tej zvezi pokazati na značilne podobnosti dogodkov v Južnem Tirolu in na Južnem Koroškem je važno zaradi tega, ker avstrijski tisk o tem nič ne piše, čeprav so podobnosti na dlani, le da so dejstva na Koroškem še hujša:

V Južnem Tirolu so pognali italijanski spomenik v zrak, ker je nosil posvečilo duhu fašizma — na Koroškem so razstrelili partizanski spomenik, ker je nosil posvečilo „padlim za svobodo v borbi proti fašizmu“; v Južnem Tirolu so odstranili od dvojezičnih napisov Italijanske označbe — na Koroškem ob samo nemških napisih niso prenesli dvojezičnih označb; v Južnem Tirolu so šovinisti poslali na ulice proti zahtevam manjšine po enakopravnosti več ali manj odraslo študentsko mladino — na Koroškem so šovinisti poslali na barikade neobogljeno ljudskošolsko mladino proti jezikovni enakopravnosti manjšine v šoli; v Južnem Tirolu se zgražajo nad z industrializacijo povezano doselivlivo Italijanov in bi radi preprečili njihov nadaljnji dotok — na Koroškem pospešeno izpodrivajo našega človeka z zemlje z izgradnjo industrije in penemčevalnih žol, kakor gospodinjke žole v Dobri vasi; v Južnem Tirolu javno zahtevajo samoodločbo z oficelno podporo Berg-Isel-Bunda v Avstriji — na Koroškem žigosajo vsako plaho zahtevo po manjšinskih pravicah kot nezvestobo državi in vidiijo deželo v nevarnosti, če v Jugoslaviji le z enim stavkom zapišejo zgodovinsko resnico, da na Koroškem živimo tudi Slovenci; v Južnem Tirolu cerkev oficelno podpira težnje manjšinskega ljudstva — na Koroškem pa je bil najvišji dostojanstvenik ordinariata prvi, ki je protestiral proti ustanovitvi slovenske gimnazije; v Južnem Tirolu po 40. letih fašistične vlade zahtevajo avtonomijo in manjšina obljublja državnemu ljudstvu manjšinsko zaščito — na Koroškem po 40. letih demokratične Avstrije hočejo manjšino šele ugotavljati tudi tam, kjer je bila pred 40. leti že v večini.

Nezadovoljivo reševanje člena 7 državne pogodbe

Ob takih ugotovitvah in dejstvih je pač razumljivo, da v našem parlamentu tudi ob takih priložnostih, kakor je debata o južnotirolski manjšini, obstoj slovenskega ljudstva na Koroškem enostavno zamolčijo. V kolikor pa je socialistični poslanec Klenner v svojem iznašanju vsaj omenil tu-

di naše vprašanje, ga moramo popraviti, ker ni res, da bi bila naša država manjšinsko vprašanje rešila, zlasti ne vzorno rešila, niti ni res, da bi bila do danes izpolnila obveznosti državne pogodbe. Resnica je obratna taka, da ed sprejetja tako imenovanega manjšinskega šolskega zakona in zakona o sodnem jeziku v zadnjih dveh letih na področju manjšinske zakonodaje ni bil napravljen niti korak naprej.

Predstavnik Slovencev v Italiji na občnem zboru ZSO:

Vi in mi imamo iste probleme v skupni borbi za narodnostne pravice in enakopravnost

Kot predstavnik Slovencev v Italiji je občni zbor ZSO pozdravil predsednik Slovenske kulturno gospodarske zveze v Trstu dr. Jože Deklevo, ki je zlasti po daril, da imamo Slovenci na Koroškem in Slovenci v Italiji iste probleme v skupni borbi za narodnostne pravice in enakopravnost. V svojih izjavah, ki so jih zbrani zastopniki koroških Slovencev navdušeno pozdravili, je dr. Deklevo med drugim dejal:

V preteklosti je bilo mnogo stičnih točk med vašo usodo in usodo Slovencev na Primorskem. Tudi v narodnoosvobodilni borbi je šel ves slovenski narod, ste šli koroški Slovenci in smo šli primorski Slovenci odločno v boj proti skupnemu sovražniku, proti nacizmu in fašizmu, ki je hotel enkrat za vselej spremeniti narodnostno lice Koroške in Primorske. Doprinesli smo ogromne žrtve, da smo zrušili oni režim, ki je človeštvo prizadejal toliko gorja, še posebej pa tistemu delu slovenskega naroda, ki živi na obronkih slovenske zemlje. Doprinesli smo jih v upanju in v prepričanju, da bodo te naše žrtve vendar enkrat omogočile, da bomo lahko nacionalno živeli in se razvijali, da bomo uživali pravice in enakopravnost, kot jih uživa večinski narod.

Toda na dan, ko je ves slovenski narod praznoval obletnico Prešerna, smo bili v Trstu priča neverjetni hajki, ko je nabujkana mladina kričala po ulicah: Smrt Slovence! Bili smo priča napada na slovenski Kulturni dom in na slovensko banko, kakor so pred 40. leti napadli in požgali slovenski Kulturni dom; in bili smo priča atentata na slovensko knjigarno, na kulturo, ki naj bi narode plemenitila in jih združevala. To je obnavljanje fašizma, to so njegovi ostanki, ki spet poganjajo in ogrožajo tisto, kar smo si priborili s tolikimi žrtvami. Vprašamo se, ali naj bi bil to odgovor na našo dosledno borbo? Toda povemo, da bomo to borbo vztrajno nadaljevali, dokler ne bomo dosegli vsega, kar nam jamčita ustava in mednarodna pogodba, to je enakopravnost v pogojih, ki bodo omogočili in zajamčili naš vestranski razvoj.

Vse to pa bomo dosegli le z vztrajno borbo, če bomo v tem boju stali združeni, če bomo iskali zaveznike v naprednih krogih, ki nam po svojih političnih načelih lahko nudijo podporo, in če bomo tesno povezani z matičnim narodom, kajti brez podpore in povezave z matičnim narodom ne bomo imeli moralne sile, da bi se z uspehom upirali proti nasilju, ki ga naš sovražnik že stoletja izvaja nad nami. V tem smislu vam in vaši borbi iskreno želim obilo uspehov, kajti vaša borba in naša borba je skupen boj, boj za korist našega trpečega naroda!

Krvavi dogodki v Kongu dokazujejo:

Z zločinsko politiko umorov skušajo imperialisti zatreti osvobodilna gibanja v Afriki

Zadnji dogodki v Kongu vedno bolj razkrivajo ogabne metode, ki se jih poslužujejo imperialistične in kolonialistične sile, da bi še enkrat zavrla hitri razvoj, ki tudi v Afriki stremi za dokončno osvoboditvijo vseh še neodvisnih narodov. V svetu še niso utihnil protesti zaradi zločinskega umora predsednika kongoške vlade Lumumbe in njegovih dveh najožjih sodelavcev, ko so iz Konga prišle vesti, da so od imperialistov plačani izdajalci kongoškega ljudstva zagrešili dva nova zločina nad kongoškimi patrioti: umorili so dve nadaljnji skupini — enkrat pet in drugih šest — visokih funkcionarjev, pristašev Lumumbe.

Čeprav je generalni tajnik OZN Hammarskjöld sporočil to vest »s čutom odvrata in zgražanja«, pa se s tem le ni mogel iz-

pač pa je res, da sta se tudi oba sprejeta manjšinska zakona v praksi izkazala kot popolnoma neporabna in manjšini naravnost škodljiva. Vsem mednarodnim načelom manjšinske zaščite nasprotuje, da je manjšina prisiljena svoje otroke za pouk v materinščini posebej prijavljati. Namen te diskriminacije je prozoren in očiten zlasti v številkah, ko je število prijavljenih otrok na ljudskih šolah od lanskega šolskega leta na letošnje padlo ponovno od 1990 na 1816 otrok ali skoraj za 2 % in da so našli na istih šolah v šolskem letu 1948/49 še 6247 otrok s slovenskim materinskim jezikom, leta 1951/52 še 5915, leta 1955/56 4572, letos pa samo še 2795!

Te številke same brez dvoma jasno povedo, da trenutna šolska ureditev ni v korist manjšine, da torej osnovno vprašanje sleherne manjšine — šolsko vpra-

šanje — nikakor ni rešeno. To ne velja le za pomanjkanje šolske nadzorne oblasti, marveč je potrebno šolsko vprašanje v osnovi drugače urediti. To je in ostane naša neodsvojljiva zahteva!

Prav tako bomo seveda terjali še naprej pravice, ki nam grejo po ustavi in državni pogodbi. Obljube ne zadostujejo, potrebna so dejanja, če država hoče odstraniti upravičeno skepso, s katero opazuje naše ljudstvo dosedanje reševanje člena 7 državne pogodbe. Le od države same in njene ga reševanja manjšinskega vprašanja zavisí tudi način naše bodoče borbe za vesplošno enakopravnost našega ljudstva!

(O nadaljnjih vprašanjih iz načelnega referata na občnem zboru ZSO bomo poročali v prihodnji številki — op. ured.)

Sodišča na južnem Koroškem ne bodo ukinjena

V zvezi z nameravano ukinitvijo manjših okrajnih sodišč, kot jo predvideva vladni načrt o štednji v državni upravi, sta se obe osrednji organizaciji koroških Slovencev obrnili na pravosodnega ministra z vlogo, v kateri sta opozorili na nevarnost, da bi teritorialne spremembe sodnih, upravnih, šolskih in drugih enot na ozemlju s slovenskim in mešanim prebivalstvom ogrožale etnični značaj in s tem tudi manjšinske pravice prebivalstva.

Na to vlogo je minister dr. Broda odgovoril s pismom z dne 20. t. m., v katerem pravi, da pravosodno ministrstvo za sodne okraje, za katere veljajo določila člena 7 § 3 državne pogodbe ter zakona z dne 19. 3. 1959 (zakon o uporabi slovenskega jezika pred sodišči — op. ured.), iz načelne presoje ne predvideva sprememb.

Na Južnem Tirolskem se medsebojni odnosi še dalje zaostrujejo

Nova pogajanja med Avstrijo in Italijo o vprašanju Južne Tirolske se bodo verjetno pričela sredi marca v Celovcu, kjer je bilo tudi že sklenjeno, da bodo za mesto razgovorov uredili malo dvorano grbov v deželnem dvoru. Kot stanovanja pa so predvideli za italijansko delegacijo hotel Moser-Verdino in za avstrijsko delegacijo hotel Sandwirt.

Medtem se odnosi med obema narodnostnima skupinama na Južnem Tirolskem še dalje zaostrujejo. Po celi vrsti atentatov na javne naprave in italijanske spomenike je policija razumljivo poostрила varnostne ukrepe, kar pa je med nemško govorečim prebivalstvom povzročilo novo ogorčenje, ekstremnim krogom pa naravnost dalo pobudo za nadaljnje nacionalistične izbruhe. Tako je na primer že samo dejstvo, da so bocenski Italijani položili ob spomenik južnotirolskega junaka Petra Mayrja venec s trakovi v italijanskih državniških barvah, spravilo nacionalistične vroče krivneže ob razsodnost. Češ da gre za italijansko izzivanje proti južnim Tirolcem, so trakove potrgali, zdaj pa kričijo o nasilju, kar so bili storilci aretirani.

S takimi dejanji se odnosi med dvema narodoma, ki bosta tudi v bodoče morala živeti na skupni zemlji, le še bolj zastrupljajo, hkrati pa otežkočajo znosno rešitev in s tem zboljanje sodelovanja tudi med prizadetima državama. Zato je še posebno neodgovorno, če nacionalistične izbruhe skuša zagovarjati tudi pretežni del avstrijskega tiska, kajti s tem neposredno daje potuho in pobudo šovinistični nestrpnosti!

Eichmann in Eichmanni

V Izraelu se približujejo zaključku priprave na veliki proces, na sodno razpravo, ki že mesece zaposluje vso svetovno javnost: pred sodiščem v Izraelu bo stal eden največjih nacističnih zločincev — Karl Adolf Eichmann, kriv in sokriv umora več ko šest milijonov ljudi, predvsem Židov.

Predolga bi bila analiza obtožnice in ostalega gradiva, ki obsega okoli 4000 strani. Vsebuje pa petnajst točk, za katere se bo moral Eichmann zagovarjati; in med temi je dvajset obtožb, za katere bi mogel biti obsojen na smrt. Prve štiri točke obtožnice se nanašajo izključno na zločine proti Židom: Eichmann je obdolžen umora milijonov Židov. Nadalje obtožujejo Eichmanna, da je prisiljeval Žide, da so morali živeti v pogojih, katerih namen je bil fizično iztrebljenje židovskega ljudstva. Priloženo je dokazno gradivo, ki dokazuje, da je milijonom Židov povzročil hude fizične in psihične poškodbe. Obtožnica govori tudi o sterilizaciji Židov, da bi tako preprečili njihovo razmnoževanje.

V nadaljnjih sedmih točkah je govora o zločinih, ki spadajo med zločine proti človeštvu: Eichmann je kriv za ubijanje, uničevanje, mučenje, podjarmljanje in deportacijo židovskega prebivalstva; Eichmann je preko svoje organizacije izvajal ropanje židovske imovine, izseljeval je Žide na prisilno delo v pogojih nečloveškega terorja in mučenja. Ta del obtožnice očita Eichmannu, da je iz Poljske odpeljal pol milijona Židov z namenom, da bi v njihove domove naselil Nemce. V tem delu obtožnice je govora tudi o deportaciji 14.000 Slovencev iz Štajerske, katere namen je bil pomemčjenje štajerske dežele.

Obtožnica proti Eichmannu govori tudi o deportaciji deset tisočev cigánov iz raznih po nemški vojski okupiranih ozemelj. Večina teh cigánov je končala življenje v nemških taboriščih smrti. Posebna točka v obtožnici je smrt kakih sto otrok iz češke vasi Lidice, ki so jo nacisti požgali, da bi se nad Čehi maščevali zaradi atentata na krvnika Heydricha.

Zadnje tri točke obtožnice se nanašajo na Eichmannovo članstvo v formacijah SS in SD ter na njegovo funkcijo načelnika Oddelka za židovska vprašanja pri Gestapu.

Pri tem pa je treba nekaj pripomniti. Obtožnica je mnogo preveč enostransko usmerjena in v glavnem očita Eichmannu le njegovo protizidovsko zločinsko dejavnost. Toda nacizem ni bil le protizidovsko usmerjen, pač pa je bil usmerjen proti vsemu, kar je človeškega. Nacistični zločini v Sovjetski zvezi, na Poljskem, v Franciji, v Italiji, na Norveškem, v Jugoslaviji in tudi v Avstriji ter v Nemčiji sami — to so zločini, ki segajo daleč preko okvira načrta za iztrebljenje Židov. In Eichmann, ki mu bodo sodili v Izraelu, je le eden izmed najvidnejših zločincev tega zločinskega gibanja, kateremu bodo preko Eichmanna tokrat ponovno sodili. Zato bi bilo pravično, da bi se obtožnica, saj se posredno sodi nacizmu, razširila, da bi se svetovna javnost ponovno spomnila na nevarnosti, ki se skrivajo pod raznimi novimi nacizmi in fašizmi. Kajti: Eichmanna bodo obsodili — toda Eichmanni bodo ostali! Ostali bodo veliki in mali morilci, ki so jih oprostili zavoljo »pomanjkanja dokazov«.

Čeprav je po vojni minilo že skoroda šestnajst let, se v zadnjem času aretacije nacističnih zločincev vrstijo mnogo bolj pogosto kot pred nekaj leti. Marsikateri nacistični krvnik, ki je verjetno že računal s tem, da so nanj pozabili in da je zato že varen, je nepričakovano prišel v roke policiji. Med temi je na primer Novak, ki je vsa vojvna leta mirno preživel na Dunaju in mu je notranje ministrstvo celo podelilo državljanstvo.

Iz tega sledi, da bi moral že marsikateri nacistični zločinec prej ali slej priti na vrsto. Toda to je predvsem odvisno od oblasti, posebno v Zahodni Nemčiji in tudi pri nas v Avstriji, odnosno od tega, ali bodo te oblasti nasproti zgodovini dovolj korektni.

Na Eichmannovem procesu bo prav gotovo veliko prič. Živih. Preživelih. Veliko bolj obremenilne pa bodo neme priče: mrtvi iz Auschwitza, mrtvi iz Bergen-Belsena, mrtvi iz Dachaua, mrtvi iz Treblinka, mrtvi iz Gross-Rosena, mrtvi iz Theresienstadta, mrtvi iz Flossenburga, mrtvi iz Natzweilerja, mrtvi iz Papenburga, mrtvi iz Majdaneka, mrtvi iz Varšave, mrtvi iz Begunja, mrtvi iz Minska, mrtvi iz Jasenovca, mrtvi iz Mauthausena, mrtvi iz Neuengamma, mrtvi iz Limogesa, mrtvi iz Lidice, mrtvi iz Coventryja...

... mrtvi, mrtvi, mrtvi — pobiti, poklani, zadušeni s plinom, postreljeni. Eichmann je pri tem veliko kriv — ostalo krivdo nosijo Eichmanni!

V senci šovinističnih izgrediv:

Zasedanje italijansko-jugoslovanskega odbora

Ta ponedeljek se je v Rimu začelo VII. redno zasedanje italijansko-jugoslovanskega mešanega odbora, katerega naloga je najti možnosti za izvedbo londonskega sporazuma in s tem zadovoljivo ureditev manjšinskega problema med obema državama.

Tokratno zasedanje mešanega odbora poteka v ozračju, ki so ga ustvarili protislovenski in protijugoslovanski izgredi tržaških nacionalistov in fašistov tekmo zadnjih dveh tednov. Dokazano je, da je šlo pri teh izpadih za organizirane akcije najbolj strupenih šovinističnih krogov, organizirane po bivših fašističnih veljakih ter funkcionarjih nacistične oblasti med zadnjo vojno. Namen in oblika rovarjenja teh ljudi je bila na las podobna delovanju sorodnih elementov pri nas na Koroškem: preprečiti je treba izvajanje londonskega sporazuma, ker „Slovenci v Italiji uživajo že preveč pravic“!

Uvod v zasedanje mešanega odbora so torej pripravili tisti krogi, katerim ni do mirnega sožitja med narodi in ne do dobrega sosedstva med državami. Posluževali so se vseh sredstev, od nefenja narodnostne mrznje do odkritega nasilja nasproti Slovincem in njihovim ustanovam. Zato je pričakovati, da sedanje zasedanje mešanega odbora ne bo moglo mimo dogodkov, ki so bili v Trstu najresnejši napad na obstoj in pravice slovenske manjšine v Italiji. Pričakovati pa je tudi, da mimo teh dejstev tudi italijanska vlada ne bo mogla, saj je zdaj videla, kam vodi pot narodne nestrpnosti in kakšne posledice ima politika zatiranja naroda po narodu.

Pa tudi predstavnik jugoslovanske vlade je ob izpadih šovinističnih in fašističnih elementov dovolj jasno povedal, da ti napadi niso usmerjeni samo proti Jugoslaviji in njeni integriteti kakor tudi ne samo proti slovenski manjšini v Italiji, temveč tudi proti italijansko-jugoslovanskemu sodelovanju in konstruktivnemu mednarodnemu sodelovanju sploh. „Upam — je dejal — da se bodo iz teh žalostnih dogodkov potegnili ustrezni sklepi, ki se, kot kaže, sami po sebi vsiljujejo, a to je, da vsaka omahljivost glede zakonitve manjšinskih pravic in izvršitve mednarodnih obveznosti koristi samo nasprotnikom demokracije in mednarodnega sodelovanja.“

(Zelo koristno bi bilo, če bi si ta nauk osvojila tudi naša država, ker bi si s tem prihranila marsikatero bridko, predvsem pa škodljivo lekcijo! — Op. ured.)

Po ÖVP-jevskem zasedanju na Semmeringu:

Gorbach bo zamenjal Raaba

Letošnje posvetovanje ÖVP-jevskega vodstva na Semmeringu je končano. Zaključilo se je pravzaprav brez posebnih senzacij, saj je bilo že v naprej povedano, da bo ob tej priložnosti rešeno tudi vprašanje nasledstva za odstopajočega kanclerja Raaba. Tudi nova osebnost — predsednik stranke Gorbach — ne pomeni presenečenja, če izvezamemo tiste, ki so morda pričakovali še bolj odločen skok na desno in ki so zdaj nekoliko razočarani, ker prizadevanja „reformistov“ — vsaj trenutno — še niso uspela v polni meri. Pač pa je Gorbach že napovedal, da bo v zvezi z zamenjavo kanclerja prišlo tudi do drugih sprememb v vladi.

Vsekakor pa so mnenja o novem kanclerju, ki bo 11. aprila zamenjal Raaba, precej deljena. V socialističnih vrstah mu izstavlja precej dobro karakteristiko in poudarjajo, da bo koalicijsko sodelovanje z Gorbachom lažje in bolj uspešno, kot je bilo za časa Raaba. Zato pa si o njem očitno niso povsem edini v vrstah ÖVP sa-

me, kjer zlasti reformistični krogi poudarjajo, da so pričakovali bolj odločno osebnost, ki bo zmožna napeti vajeti strankinega vodstva. Toda že dejstvo samo, da so z Gorbachom zadovoljni celo pri FPÖ, dovolj jasno kaže, kakšnega kova je novi kancler, zato se niti ni čuditi, če je v njegovem prvem „programskem“ govoru takoj po odločitvi na Semmeringu bilo slišati precej „jazov“ in če ÖVP-jevski tisk prikrito ali neprikrito govori o novi „führerski“ osebnosti.

Na Semmeringu je ÖVP skovala tudi nova „programska“ načela, ki pa v ničemer niso nova, saj je bilo o zahtevi po spremembah v koalicijskem ustroju že večkrat govora, kakor je ÖVP že vedno poudarjalo tudi tezo, da hoče „narod lastnikov“. Semmeriško posvetovanje se je torej tudi letos končalo brez presenečenja; vsaj takih ni bilo, ki bi utemeljevala pisanje ÖVP-jevskega lista, da pomeni to zasedanje preokretnico v političnem razvoju Avstrije.

Radikalni protialkoholni ukrepi v Franciji

Francoski parlament je sklenil ostre ukrepe za ohranjanje ljudskega zdravja, ki ga posebno kvari zloraba alkoholnih pijač.

Cilj vlade je, da bi znane francoske prijateljke vinopija prevzgojili v pivce sadnih sokov. Točenje alkoholnih pijač je v kantinah, razen v času, ki je določen za prehrano, prepovedano; prav tako ni dovoljeno odpirati nove alkoholne točilnice v okolici 200 metrov od bolnišnic, šol, naselij socialnega značaja, tovarn in športnih prostorov. Kavarne in gostilne, ki na takšnih krajih trenutno obratujejo, bodo dopustili v takih conah še do smrti sedanjega posestnika ali če lastnik kakor koli drugače zapusti obraj. Te prostore bo odkupila država ter jih izročila drugim namenom. Denar si bo v ta namen priskrbela z 20 do 25 odstotnim zvišanjem davkov na licence pri vseh gostiščih, ki prodajajo alkoholne pijače.

Številke, ki jih je objavil francoski minister za zdravstvo, upravičujejo radikalne ukrepe, ki bi menda tudi v drugih deželah ne bili napačni. V Franciji je število smrtnih primerov, ki jih povzroča čezmerno uživanje alkoholnih pijač, med leti 1945 do 1956 naraslo od 10.000 na 20.000 oseb. Ogromno je število strastnih alkoholikov,

ki so jih zaradi posledic morali spraviti v umobolnice. Leta 1946 je bilo takih bolnikov 18.000, leta 1957 pa že 66.000. Petinsemdeset odstotkov vseh oseb, ki zapuščajo ter prepuščajo družine svoji usodi, so strastni alkoholiki.

Brezposelnost v Avstriji . . .

Kakor sporoča socialno ministrstvo, je število brezposelnih, prijavljenih pri delovnih uradih, znašalo sredi februarja 154.315 oseb, med temi 93.735 moških in 60.580 žensk. V primeri s stanjem koncem januarja je število brezposelnih naraslo za 1271 oseb. Na Koroškem je znašalo sredi februarja število brezposelnih 21.568, sredi februarja lani pa za 2906 oseb več. —

. . . in v Ameriki

Ameriški prezident Kennedy je na nedavni tiskovni konferenci opozoril tudi na pereče vprašanje brezposelnosti v Združenih državah. Če ne bo kongres v najkrajšem času odobril od vlade predložene protiukrepe, bo število brezposelnih v prihodnjih dneh naraslo za nadaljnjih 600.000 delojemalcev. Kennedy je označil položaj na ameriškem delovnem trgu kot skrajno resnega.

PO ŠIRNEM SVETU

New York. — Južnoafriška unija spada med države, v katerih prihaja politika rasnih diskriminacij najbolj do izraza. To svojo politiko razširja Južnoafriška unija tudi na Jugozahodno Afriko, ki jo upravlja na podlagi mandata Društva narodov. Zato je odbor OZN za Jugozahodno Afriko nameraval obiskati to področje, vendar mu Južnoafriška unija tega ni dovolila, očitno zato, ker ima slabo vest, saj je znano, da je prekršila določbe, ki jih glede rasne diskriminacije vsebuje mandat. Zdaj se s tem problemom bavi Mednarodno sodišče.

Nikozija. — Predstavniki dom ciprske republike je z 41 proti 9 glasovom sklenil, da bo Ciper prihodnjih pet let ostal v Britanski skupnosti narodov. Po poteku teh petih let bo predstavniki dom ponovno razpravljali o tem, ali naj ostane Ciper še naprej v Commonwealthu.

Beograd. — Novo predsedstvo skupščine Glavne zveze kmetijskih zadrug Jugoslavije je na prvi seji sprejelo kot najvažnejšo programsko nalogo za letošnje, da bo organizacija v prihodnje posvetila največjo pozornost družbenim in gospodarskim gibanjem na vasi in razvoju kooperacije.

Leopoldville. — Vlada Malija je sklenila navezati diplomatske odnose z vlado Gizenge, ki jo bo odslej imela za edino zakonito vlado Konga. Gizenga je pristaš umorjenega predsednika zakonite kongoške vlade Lumumbe in predseduje vladi v vzhodnem delu Konga. Hkrati je vlada Malija sklenila priznati začasno alžirsko vlado Ferhata Abasa, s katero bo prav tako navezala diplomatske stike.

Kairo. — V Združeni arabski republiki je bila objavljena obširna izjava o položaju v Kongu, v kateri je rečeno, da je Amerika glavni krivec za sedanji položaj v Kongu in da je ameriški imperializem napotil svojega agenta Kasavubuja, da je izročil Lumumbo Combeju, zato da ga umorijo. Ves svet je lahko ugotovilo zločin, ki so ga izvršile ZDA in ve, da je ameriški imperializem prvi krivec za umor Lumumbe.

Bruselj. — Zaradi nesoglasij glede vladne politike so liberalni ministri belgijske vlade podali ostavko, ki pa je kralj Baudouin ni vzel na znanje. Pač pa je kralj razpustil parlament in določil nove parlamentarne volitve za 26. marec letos.

Tunis. — Predsednik Tunizije Burgiba bo v kratkem odpotoval v Pariz, kjer se bo sestal z generalom De Gaullem. Namen njegovih razgovorov s predsednikom Francije bo, najti možnosti za doseg premirja v Alžiriji. Burgiba se namreč že dalj časa prizadeva, da bi med Francijo in začasno alžirsko vlado prišlo do neposrednih pogajanj.

New Delhi. — Predsednik indijske vlade Nehru je izjavil, da je zaradi kongoške krize postala prihodnost OZN negotova in zaradi tega tudi prihodnost sveta. Zato mora OZN spremeniti svojo politiko v Kongu. O Lumumbi je Nehru dejal, da se bo njegovo ime spominjalo v zgodovini osvobodilnega gibanja Afrike in je mrtvi Lumumba mnogo močnejši od živega Lumumbe.

New York. — Nobelov nagradjenec za kemijo dr. Linus Pauling je izročil generalnemu tajniku OZN Hammarskjöldu resolucijo, ki jo je podpisalo 720 znanstvenikov in intelektualcev iz 38 držav sveta in s katero zahtevajo prepoved jedrskega orožja. Resolucija poudarja še posebno nevarnost, ki obstoji v kopičenju jedrskega orožja. Med podpisniki resolucije je 30 Nobelovih nagradjenec, 21 članov sovjetske akademije znanosti in 110 članov ameriške akademije znanosti.

Ronn. — Zahodnonemški zunanji minister Brentano je po povratku iz Amerike, kjer je imel razgovore z novim predsednikom Kennedyjem in zunanjim ministrom Ruskom, izjavil, da bo Zahodna Nemčija prispevala 4 milijarde mark za izravnanje ameriške plačilne bilance.

Je tudi časopis primerno čtivo za otroka?

V eni izmed zadnjih številke našega lista smo na tem mestu govorili o tem, kako je treba pri otroku izoblikovati pravi odnos do knjige in do branja sploh. Danes bi se malo pomenili o vprašanju, če je tudi časopis primerno čtivo za otroka.

Na to vprašanje odgovor ni tako enostaven, vsekakor pa bi bilo popolnoma zgrešeno, če bi nanj odgovorili z »ne«. O izrazitih mladinskih listih tukaj ni treba govoriti, saj so taki posvečeni prav mladini, otrokom. Gre torej za časopise — tednike in dnevnik — katerih vsebina ni ali vsaj v celoti ni prirejena za mladega človeka. In številni starši zaskrbljeno vprašujejo, ali naj puste otroku brati tak časopis, ali naj ga pred njim skrbno prikrivajo, češ to je vendar branje, ki je namenjeno odraslim.

Zaskrbljenost je gotovo upravičena, toda samo v toliko, v kolikor gre pri časopisih za izrazito slab tisk. Načelno pa je tudi dnevni ali tedenski list lahko poučen za otroka in mirno lahko trdimo, da je otrok, ki mu starši ne puste brati časopisa, oškodovan pri svoji vzgoji. Otroci, ki imajo možnost brati dnevno ali tedensko časopisje, si z njim zlasti širi svoje obzorje, spoznava našo stvarnost, dogajanja in dognanja okoli nas, dobiva občutek za pomen in vrednost znanja. In kar je posebno važno, hitreje začne ceniti delo, spoznavati težave življenja in prej začuti, da je del naše skupnosti in da raste, da bi zavzel v tej skupnosti svoje mesto. Tak otrok po navadi tudi v šoli laže in bolje uspeva, ker je razgledan in prinaša že s seboj k poskusu znanje in vprašanja, o katerih premišlja.

Toda s tem, da otroku enostavno porinejo v roko časopis, starši še nikakor niso opravili dolžnosti. Če hočejo, da bo imelo to branje zares pozitiven vpliv, je potrebno, vsaj v začetku, tudi njihovo sodelovanje. Sprva se to po navadi začne z opozarjanjem in z navajanjem na branje mladinske ali otroške priloge časopisa — v našem primeru na »Mlado njivo«, ki jo Slovenski vestnik objavlja vsak drugi teden.

Od branja te strani pa bo otrok navadno razširil svoje zanimanje že sami od sebe tudi na druge strani časopisa. Pri tem po stvarih, ki so zgolj za odrasle, ki so otroku že po jeziku in vsebini tuje, običajno ne posega in je že zato bojazen staršev pred slabimi vzgojnimi vplivi največkrat nepotrebna. Seveda ne bo slabo, da starši otroka na ta ali oni članek posebej opozore in da mu o problematičnih stvareh povedo svoje mnenje. Poleg tega pa je zelo priporočljivo tudi razgovor staršev in otrok o prebrani, kar je sploh pri branju bistvene važnosti.

Toda smešno bi si bilo predstavljati vzgojo, ki bi otroka na vsakem koraku obvarovala pred sleherni in najmanjšo spotakljivo stvarjo. Vse preradi pozabljamo, da živi otrok, prav tako kot mi, sredi življenja in da mu to pogosto kaže strani, za katere bi morali reči, da bi bilo bolje, da jih otrok še ne vidi in ne sliši. Toda ker tega ne moremo prepričati, je bolj pametno, da skušamo otroka vzgojiti tako, da se v tem pestrem življenju ne izgublja, da bo znal sčasoma sam presoditi stvari in ostati trden. Vzgojo za zaprtimi vrati ali pod steklenim zvoncem bo življenje slej ko prej postavilo na laž.

Podelitev Prežihovih nagrad

Ob enajsti obletnici smrti Prežihovega Voranca — 18. februarja — so bile v Mariboru podeljene letošnje Prežihove nagrade. Po sklepu žirije, ki so jo sestavljali Jaro Dolar, Mitja Mejak in direktor založbe »Obzorja« prof. Jože Košar, sta nagrado prejela Franc Onič za pesniško zbirko »Luči na obali« ter Branko Rudolf za pesniško zbirko »Žvegla potepuhova«.

V obrazložitvi je žirija poudarila, da pesniška zbirka Franca Oniča »Luči na obali«

prinaša pesniški obračun več desetletij, je motivno bogata, izpovedno zrela in oblikovno pretehtana. Člani žirije so izrazili mnenje, da zasluži nagrado zaradi svoje preproste iskrenosti in intimnega doživljanja dragocenih življenjskih vrednot. Za Branka Rudolfa pa je žirija ugotovila, da je s svojo »Žveglo potepuhovo« ustvaril v slovenski liriki motivno in jezikovno svojevrstno pesniško zbirko, katere pesmi odlikuje iznajdljivost, s katero je stare ljudske lirčne teme poantiral.

Ni lepo za „sveto“ deželo Tirolsko

V uglednem ameriškem listu »New York Herald Tribune« je neki ameriški študent, ki študira na univerzi v Innsbrucku, objavil pismo, v katerem med drugim pravi:

Rad bi vzbudil vašo pozornost na večkratne žalitve, ki so jim pripadniki židovske vere izpostavljeni tukaj na Tirolskem. Sem stu-

dent medicine, židovske vere in študiram v Innsbrucku. Enega mojih tovarišev, ki tudi študira medicino, že več let preganjajo neki »buršovci«, ki se pri tem docela poslužujejo starih protizidovskih metod Hitlerja. Prejšnje leto so njegov avtomobil poškodovali in pomazali s kljukastimi križi. Policija pa ga je prosila, naj iz tega ne dela velike stvari, ker da bo že ona zadevo preiskala.

Nekega večera pred nedavnim so ga štirje taki »buršovci« napadli s klici: Umazani Žid, pojdi domov! Tebe bi bili morali sežgati!

Nadalje je ameriški študent opisal tudi nedavni dogodek v innsbrški kavarni, o katerem je naš list že poročal. V pismu je povedano, da je policija sicer prišla in so vsi šli na policijsko stražnico, ko pa je študent tam povedal o protizidovskih izgredivih, sta se začela dva policista smejati, kakor da bi bil dogodek dobra šala. Poročilo zaključuje z mnenjem, da bi bil že čas, tudi višje oblasti počititi o takih razmerah, kakor je tudi že čas, da bi se podvzelo proti takšnim izgredivom več, kakor edino-le preiskave.

Slikar Oskar Kokoschka

častni občan mestne občine Dunaj

Dunajski občinski svet je na svoji zadnji seji sklenil, da bo svetovno znanemu slikarju Oskarju Kokoschki ob njegovem 75. rojstnem dnevu — 1. marca — podelil naslov častnega občana mestne občine Dunaj.

Doslej je bila ta čast podeljena 102 osebam, vendar bo Kokoschka šele deseti častni občan Dunaja, odkar obstoja avstrijska republika, sploh pa bo on prvi, ki jo sprejme kot slikar.

Balet za mladino

Mladinsko gledališče v Ljubljani prireja za najmlajše gledalce posrečene baletne prireditve z uprizoritvijo glasbene pravljice Sergeja Prokofjeva »Peter in volk«. Za doraščajočo publiko pa je Mladinsko gledališče spored dopolnilo s »Pomladnim srečanjem« na glasbo Bojana Adamiča ter »Tylom Ulenspiegelom« na glasbo Richarda Straussa in priredilo trehleten baletni večer. Koreografijo vseh treh baletov je pripravil dr. Henrik Neubauer, nastopajo pa znani solisti in člani ljubljanskega baletnega ansambla oziroma gojenci srednje baletne šole.

Izseljevanje avstrijskih visokošolskih tehnikov

Avstrijski patentni urad sprejema vedno manj novih patentnih prijav od domačinov. To dejstvo pripisujejo temu, da iz leta v leto več mladih nadarjenih visokošolskih tehnikov zapušča domovino ter se preseli v inozemstvo. V preteklem letu je pri uradu prijavilo svoje izume med 9861 osebam le 2645 Avstrijcev. Največji del patentnih prijav pripada zahodnim Nemcem, katerim sledijo Švicarji, Amerikanci in Holandci.

Razvoj jezika od najstarejših časov

Jeziki narodov so se razvili iz jezikov manjših skupin praljudi in plemenov

O nastanku jezika imamo več različnih teorij. Zanesljivo pa lahko trdimo, da je imel prvotni jezik v pradavnih časih posebno vlogo. Pračlovek je izražal svoje vtise in občutke samo z različnimi glasovi, o pravi govornici, o jeziku v našem pomenu besede, takrat seveda še ni bilo ne duha ne sluha.

Še preden je postal človek...

Pri nastanku jezika je imela važna vloga pračlovekova pokončna hoja. Človek ni več potreboval rok za premikanje in lahko jih je začel uporabljati za sporazumevanje. Razen tega se je povzel njegov sapnik, ki je pri opici skoraj v ravni črti podaljšek ustne votline. Tako so bili dani pogoji za izražanje vtisov in občutkov z mimiko in glasovi. Praljudje so živeli v majhnih skupinah, borečih se s sovražnim oko-

ljem. Zato so se morali medsebojno sporazumevati. Ker niso imeli stalnih bivališč, je bilo sporazumevanje potrebno, zlasti če je pretila nevarnost, če se je bilo treba braniti ali iskati hrano. Z mimiko so se lahko sporazumevali samo podnevi, ponoči pa je bilo neogibno sporazumevanje z glasovi.

Govorna sposobnost je v zvezi z obliko čeljusti in brade. Neanderalec še ni imel brade in zato še ni mogel govoriti, kakor govori človek zdaj, ko ima ustrezno izoblikovano brado. Z razvojem brade je namreč razvoj čeljustne in jezične muskulature tesno povezan. Pri neandertalcu tudi tisti del možganov, kjer je sedež motornega govornega središča, še ni bil tako razvit kakor pri človeku naših dni.

Od človeške opice se razlikuje oblika ust pračloveka v tem, da pri

njem čeljustni lok ni tako ozek kakor pri opici. Zato jezik ni bil tako stisnjen in za govorjenje potrebne mišice so se lahko nemoteno razvijale. Pri človeških opicah pa ni moglo nastati artikularno govorjenje. Pri njih se je razvil samo nekakšen signalni jezik, ki je izražal občutke ugodja in neugodja in posredoval najprej svarila. Približno takšen je bil tudi prajezik ljudi, samo s to razliko, da so ljudje polagoma laže razlikovali samoglasnike in soglasnike, da so jih laže izgovarjali in sestavljali v razumljivo sporočilo.

Prastare jezikovne oblike

Tudi v jeziku človeka naših dni so še kratki svarilni in sporazumevalni klici, ki nadomestujejo stavek in ki jih človek takoj razume. Tako n. pr. človek poganja živino s kratkimi, ostro izgovorjenimi zlogi. Konje poganja tudi s cmokanjem. Tudi jezik Bušmanov ponekod v Južni Afriki pozna podobno cmokanje. Ker so ostali ti in podobni narodi v pragozdovih v svojem kul-

turnem razvoju strogo ločeni od ostalih, so pač ohranili najstarejše jezikovne oblike. omnevat moramo torej, da je tudi prajezik poznal cmokalne zvoke.

Zelo star jezikovni zaklad se je ohranil v Viktoriji v Jugovzhodni Avstraliji in Tasmaniji. Tam je zelo razvit jezik znakov. Jezik praprebivalcev Avstralije je po sestavi nekoliko podoben jeziku Hotentotov. Le-ti poznajo samo tri številke, štejejo lahko tudi samo do tri ali se stavljajo vse številčne pojme iz teh številke. Jumbri v Zadnji Indiji, živeči v težko dostopnih bambusovih gozdovih v severnem Siamu, poznajo mnoge vzklake, torej signalni jezik, ki mora biti podoben jeziku pračloveka. V pragozdovih, kjer živijo, jih ogrožajo ljudje in tigri. Njihov signalni jezik je zelo prikladen za svarila pred grozečo nevarnostjo.

Sporazumevanje z bobnanjem

Razen klicev in signalov je uporabljal pračlovek pozneje za sporazumevanje tudi boben. Boben je bil celo zelo važen, saj je slišati njegov

„Naša Zora“

nov list gradiščanskih Hrvatov

Na Gradiščanskem je začel izhajati nov hrvatski list — »Naša Zora«, o katerem je osrednje glasilo gradiščanskih Hrvatov »Hrvatske Novine« zapisalo, da je hrvatski narodni voz na Gradiščanskem vozil na treh kolesih — »In šlo je tudi na treh!« — toda s štirimi bo šlo še bolje. »Naša Zora« je tako po obliki kot po vsebini, kakor zlasti po svojem namenu časopis za stare in mlade, torej za vse, ki si želijo čtivo v maternem jeziku.

Tudi med gradiščanskimi Hrvati igra tisk pomembno vlogo v narodnem življenju in v ohranitvi ter utrjevanju narodne zavesti. Zato bratom na Gradiščanskem še posebej čestitamo k novemu uspehu in jim želimo, da jim bo »Naša Zora« skupno z ostalimi listi zvest spremljevalec v njihovem boju za pravice in s tem za narodno enakopravnost na domači zemlji!

Dunajski simfoniki v Celovcu

Prihodnji ponedeljek, 27. februarja, bodo v Celovcu gostovali dunajski simfoniki, ki bodo ob 20. uri priredili koncert o veliki dvorani Doma glasbe. Vstopnice v predprodaji pri Deželnem potovalnem uradu od 10 do 20 šilingov.

Koncert bo dirigiral Eduard Strauss, na sporedu pa bodo priljubljene komade Johanna in Josefa Straussa, povezani v pravi »Dunajski večer«. Namen tega koncerta je tesna povezava med Dunajem in Celovcem, hkrati pa se Dunaj s tem gostovanjem svojega mednarodno priznanega ansambla zahvaljuje Koroški za darilo, ki ga je naša dežela dala avstrijski prestolnici za božič 1959 v obliki 16 metrov dolge jelke.

Nova premiera v Mestnem gledališču:

„Dom treh deklet“

Da povemo kar v začetku: celovško Mestno gledališče je pokazalo že mnogo več tako pri izbiri kakor tudi pri izvedbi posameznih komadov. Premiera operete »Dom treh deklet« ni mogla prav navdušiti, enkrat že po svoji več kot plehki vsebini, drugič pa tudi zaradi pomanjkljive zavzetosti sodelujočih, ki tokrat niso pokazali vsega, kar sicer znajo.

Orkester bi moral dirigirati Theo Haslinger kot gost, vendar ga je moral zaradi boleznih nadomeščati Karl Heinz Brand, ki pa tokrat očitno ni bil prav pri stvari. Nekoliko razočaral je tudi arhitekt Karl Egon Spurny, od katerega smo vajeni drugih scenskih slik; v polni meri sta zadovoljila le Anny Arnold s svojimi kostumi ter Julius Sternicky kot masker.

Kot nosilka glavne vloge v skupini treh deklet je Rotraut Völkel sicer spet pokazala svoj talent, vendar zaradi pretirane spremljave ni prišla vedno do pravega izraza. Isto velja za Franza Göda. V nadaljnjih vlogah so nastopili med drugimi še Thomas Kleiber, Hubert Trattning, Horst Reder, Hans Joachim Wolf ter Theo Knapp, eden izmed redkih, ki so morali ponavljati. Med ženskimi vlogami pa bi omenili še Anni Aumann, Astrid Lindner, Gina Klitsch in Emilie Potsch.

Skratka: opereta »Dom treh deklet« je v bistvu zanimiva le v toliko, v kolikor si je še ohranila melodije Franza Schuberta (v pretežni meri žal potvorjene po zaslugi Heinricha Berteja) in v kolikor se dejanje odvija okoli osebnosti tega velikega mojstra glasbe. Nekateri se po tej uprizoritvi tolažijo s tem, da se bo celovško gledališče v kratkem spet predstavilo z večno lepimi melodijami Straussa.

glas v krogu do 30 km. Bobni so bili najbrž leseni in šele pozneje so jih prevlekli s strojeno kožo. Iz zgodnje kamene dobe so se ohranile vrčene podobne glinaste posode, ki so jih uporabljali kot bobne. Tudi dvojne glinaste posode iz te dobe kažejo, da so nadomestovale človeku bobne pri verskih obredih. Mnoge glinaste posode imajo dve vrste luknjic, da je lahko človek napel nanje kožo. V afriški kulturi stepnih lovcov ima boben poleg signalne piščalke in sporazumevanja z žvižganjem važno vlogo. Enake pripomočke za sporazumevanje so uporabljali tudi prebivalci Melanezije, severozahodne Brazilije in Surinama (Nizozemske Gvjanje).

Ko je odkril pračlovek ogenj, je uporabil tudi dim za obveščanje. Praprebivalci Avstralije ga uporabljajo še zdaj. Človeški jezik se je razvijal polagoma. Prajezika, iz katerega se je razvilo vseh sedanjih 2000 jezikov in narečij, najbrž sploh ni bilo. Iz jezikov manjših skupin praljudi so se razvili jeziki plemen, iz njih pa v tisočletjih jeziki narodov.

Širimo kulturo in prosveto!

Brez sožitja s kulturnim življenjem, brez globokega vpogleda v stare in nove kulturne dobrine, bi bilo naše življenje brezupno, prazno, brez luči in brez veselja.

Vsakdanje življenje je trudapolno, ni lahko, marveč je polno odgovornosti v izpolnjevanju poklicnih dolžnosti. V dobi blazanstva, ko je za vse premalo časa, bodisi v kmetijskem obratu, ali delu sredi ropotajočih strojev v tovarnah, ali nenehno se vrtečih kolesih na prometnih področjih, ne sme delovni človek 20. stoletja kulturno utoniti v neki otopeli, brezdušni mehaniki.

Delovnemu človeku, tudi našemu kmečkemu prebivalstvu, ki je morda z delom najbolj obremenjeno, skušajo naše organizacije, Slovenska prosvetna zveza in v njej včlanjena društva, posredovati kulturni užitek in kulturno vzgojo ter lahko rečemo, da s požrtvovalnim prizadevanjem.

Na zadnjem občnem zboru naše osrednje kulturne organizacije smo slišali o številnih kulturnih prireditvah po naših vaseh in tudi v deželni glavni mestu. Sami smo doživljali, da je ljudstvo z velikim navdušenjem sprejemalo prireditve in sledilo predvsem pevskemu in godalnemu sporedu. Prireditve so bile vedno bolj številno obiskane, hvaležni poslušalci in gledalci so vsakokrat izražali željo po večkratnem podobnem lepem doživljanju. Lepa, dobro zapeta pesem in ugajana godba dvigata človeka iz sive vsakdanjosti, tegob in skrbi v lepši svet, k lepoti in dobroti. Takšne prireditve vzbujajo v ljudeh plemenite nagibe. Polne dvorane hvaležnega občinstva so bile kakor svetišča, ljudje so od uspešnih prireditev odhajali kakor prenovljeni, kot pobratimi enakega čustvovanja, do vzneti in sprejemljivi za visoke ideale bratstva in človečnosti ter utrjeni v zavesti narodnostne pripadnosti. Mogočni odlomki bogate in globoke slovenske kulturne ustvarjalnosti niso ostali brez vtisa tudi na one ljudi, ki so postali vsled najrazličnejših raznarodovalnih vplivov narodnostno zamegljeni. Ganiło se jim je nekaj v globini kot odsev že davno zaigrane sreče. Take ljudi ne obsojamo v celoti; skušamo jih razumeti ter jim prošimo roko, saj pogosto sami ne vedo, zakaj so zašli na stranpota ter bili ogoljufani za dragoceno dobrino materinščine.

Načrt za nadaljnje prosvetno delo obeta še počasno dejavnost na kulturno izobraževalnem področju. Dragoceni so nam ljudje, ki se v tem smislu prizadevajo, od najmanjšega idealnega prosvetala na vasi do funkcionarjev v centralni organizaciji.

Se daleč nismo dosegli končnega cilja, ki naj bi bil v tem, da bi ponesli našo kulturo in prosveto v sleherni našo vas in našli pot do srca vsakega dovzetnega ter ne še popolnoma izkoreninjenega slovensko govorečega človeka na Koroškem, posebno pa, da zaposlimo in pritegnemo h kulturno-prosvetni dejavnosti čimveč, skratka vso mladino.

Vemo, da precejšen del današnje mladine boleha na pomanjkanju lastne iniciativnosti, samoodločanja in samoizobrazbe. Razni pripomočki — radio, kino, televizija, musikoboks — so napravili mnogo mladincev, lahko bi rekli, duševno lenih. Mnogo jih je, ki ne preberejo nobene knjige in zakaj tudi, ko jim jo nadomešča film v pestri sliki. Malo jih je, ki imajo veselje, da bi se sami učili glasbe in zakaj tudi, ko jo slišijo iz neštetih zvočnikov. Danes je skoraj tako, da mnogo mladih ljudi ne zna več brati ter kvečjemu še črkujejo. V časopisu preberejo morda le še športni del, političnega dela, ki bi jih vsaj o najvažnejših dogajanjih informiral, pa po večini sploh ne berejo. To nepoznanje vsega političnega razvoja vodi do tega, da se raje hvalijo: politika me sploh ne zanima! Tako smo lahko priča, da se nekateri v svoji duševni lenobi celo ponašajo s svojim neznanjem ter s pomilovanjem gledajo človeka, ki je prebral kakšno resno in dobro knjigo.

Velika naloga naše prosvete je, da odstrani škodljivo duševno lenobo v vrstah naših nadarjenih ljudi, posebno med mladino. Za vsakega je škoda, ki se zaradi duševne plitkosti da zavajati z demagoškimi krilatimi naših neprijateljev.

Seveda tako črno, kakor je povedano, na veselje med našo mladino v celoti ni, ta nerazveseljivi pojav je bolj splošnega značaja in ni nič boljši pri sosednem narodu. Izkušnja kaže, da je naša mladina še dovzetna za izobrazbo, samo nekdo mora biti, da jo vzbudi, drami in vodi. Zelo poučen je primer v prosvetnem življenju v Bilčovsu in tudi še drugod.

Vedno moramo poudarjati, da nam pri prizadevanju za naš narodni obstoj, socialni napredek ter za ohranitev in krepitev demokracije ne morejo koristiti nevedni ljudje, kajti pri tej dejavnosti je potrebno razmere pravilno presojati ter sodelovati z besedo in idejo.

Malo uspešno bi bilo vse naše prizadevanje, če se ne bi potrudili, da dvignemo slehernega našega človeka na ustrezno raven splošne izobrazbe, kajti izobrazba vsega ljud-

Smrt je kosila v Kotmari vasi

Prejšnji teden smo imeli pri nas kar dva pogreba. V četrtek smo položili k večnemu počitku Angelo Čimžar, Obritovo staro mamo na Čahorčah.

Pokojna mati je dosegla starost 84 let. Njena življenjska pot je bila pot naše slovenske matere, polna trudapolnega dela, odpovedi in žrtv. Leta 1909 se je v naš kraj priselila iz Kranjske. V Obritovi družini se je rodilo več otrok, ki sta jih roditelja vzgojila v zavedne člane slovenske narodne družine, kakor sta bila oče in mati tudi sama. Zavedna družina nikakor ni bila po volji nacističnim nasilnikom, ki so se zakleli, da iztrebijo slovenski rod iz Koroške, iz dežele, ki jo naseljuje že od davnih dni ljudstvo, ki je tukaj doma in kjer ima nesporno domovinsko pravico. Naše ljudstvo ni klonilo, narodni smrti in zapostavljanju se je uprlo tudi v dobi najhujšega preganjanja ter za zmago pravice in resnice doprineslo hude ter dragocene žrtve.

Tudi po Obritovi družini so pridrvili nacistični kamioni onega pomladanskega aprilskega dne leta 1942, ker takrat so dobro vedeli, katere kraje naseljujejo Slovenci na Koroškem vse od Zilje do Podjune in do visokih Djekš. Najboljše ter najbolj značajne družine so pobrali, ker so najodločnejše in vidno pokazale gnus do sramotočnega narodnega odpadništva. Med temi je bila tudi Obritova družina, izselili so jo takrat z že 65 let staro materjo vred. V

taborišču Hesselberg je delila bridko usodo pregnancev z mnogimi drugimi sotrpini iz izmučene koroške slovenske zemlje.

Pokojno mamo so na njeni zadnji poti spremljali številni žalni gostje ter prisostvovali pogrebnim svečanostim. Domači pevci so ji na domu žalosti in ob odprtem grobu zapeli v slovo ganljive žalostinke. V imenu Zveze slovenskih izseljencev se je poslovil od umrle sotrpinke predsednik Lovro Kramer, ki je na grob položil tudi venec ZSI. Naj si Angela Čimžar v miru spočije v ljubljeni domači zemlji, mi jo bomo ohranili v lepem spominu, žalujočim svojemc pa izrekamo naše srčno sožalje.

Dan navrh, v petek, pa smo izročili materi zemlji k trajnemu počitku Jožeta Leutschacherja, p. d. Habnerjevega na Ročici. Umrj v starosti 72 let. Vsa leta je marljivo delal in pomagal na domačiji, po svojem značaju pa je bil poštenjak in korenina. Žalujočemu bratu Andreju, starem Habnerju, in ostalim sorodnikom izrekamo naše odkrito sožalje.

VELIKOVEC

Službo okrajnega šolskega nadzornika v Velikovcu je nastopil profesor Sepp Mairitsch. Od leta 1945 je deloval na celovškem učiteljski kot učitelj za šolsko prakso ter kot poslovodja izpitne komisije za osnovne in glavne šole kakor tudi kot vodja sekcije za učiteljsko izobrazbo pedagoškega inštituta.

Živinozdravniki so zborovali

Deželna zbornica živinozdravnikov je ob koncu meseca januarja zborovala v Vrbi. Zbornični predsednik, veterinarski svetnik dr. Rauber, je med številnimi navzočimi koroškimi zdravniki pozdravil tudi predsednika zvezne zbornice živinozdravnikov dr. Pühringerja, kakor tudi deželnega veterinarskega direktorja višjega svetnika dr. Albanerja.

Na Koroškem deluje 108 živinozdravnikov in menijo, da je v deželi za dalje časa preskrbljeno na živinozdravskem področju. Na zasedanju so naglasili tudi dobro sodelovanje med uradnimi in zasebnimi živinozdravniki. Tožili pa so, da so prejemi

živinozdravnikov mnogo nižji kakor v predvojnem času. Zahtevali so tarifno revizijo za živinozdravniška prizadevanja, ki je ostala od leta 1945 neizpremenjena. Ugotavljali so, da tudi živino- in mesoogledne pristojbine ne ustrezajo več.

Gotovo je, da zasluži naporno in večkrat tudi nevarno živinozdravniško delo največje priznanje, vendar je treba tudi upoštevati neugodni položaj kmetijstva, posebej malega in srednjega kmeta, predvsem pa onih v hribovitih krajih. Odločno hočejo nadaljevati borbo proti živinski tbc ter je cilj, da docela odstranijo klice te nevarne bolezni v stanju koroške živine in v hlevih.

Nedavno tega je v Celovcu zborovala tudi Zveza koroških rejcev in gojiteljev kur. Sledi nekaj zanimivih števil o stanju reje kur na Koroškem. Leta 1960 so našli 723.682 kur, kar je za 63,6 odstotka več kakor leta 1951. Ob številu kur v vsej državi znaša delež naše dežele 7,3 odstotka. Ugotovili so, da kljub naraščajoči proizvodnji na tem področju, ki je predvsem posledica racionalizacije kurjereje, delajo na tem področju v mnogih kmetijskih obratih še vedno nerentabilno. Leta 1960 je bilo na Koroškem 25 kurjerejskih obratov in 118 valilnic. V rejskih obratih je znašalo število kur 6618, v valilnicah pa 16.807.

BRNCA

Precejšnja delovna nezgoda je dohitela pretekli teden 22-letnega ključavničarja Bruna Posarnika. Z električnim varilnikom je popravil kotel, pri tem pa se je vnel plin, ki je uhajal iz kotla. Ključavničar je odnesel opekline na očeh, na obrazu in na rokah.

Smučarska tekma v Zahomcu

Športno društvo v Zahomcu je preteklo nedeljo priredilo svoje društveno smučarsko tekmovanje. Tekme so se udeležili vsi društveni člani, prebivalstvo iz vasi in bližnje okolice pa je pokazalo veliko zanimanja za prireditve lepega zimskega športa, ki ga naša mladina goji s pravim mladostnim zanosom in veseljem. V lepem številu so se športne prireditve udeležili domačini in okoličani. Vreme je bilo lepo, snežne razmere ugodne, kar je razumljivo razpoloženje še dvignilo.

Tekmovalci so pokazali veliko zmogljivost v smučarskem športu ter so domačini na takšno mladino lahko ponosni. Prvo mesto je dosegel Franci Wiegela s skoki 32 in 31 metrov, drugo mesto pa je zasedel Valentin Wiegela. Športno društvo v Zahomcu je s svojo posrečeno smučarsko prireditvijo pokazalo, da spada med zelo aktivna športna društva, zlasti na področju smučarskih skokov.

Slovenska prosvetna zveza naznanja:

Slovensko prosvetno društvo „Svoboda“ v Št. Janžu v Rožu vabi na potpisno predavanje:

S KAMERO PO JUGOSLAVIJI, BOLGARIJI IN GRČIJI

v nedeljo, dne 5. marca 1961 ob 20. uri pri Tišlarju v Št. Janžu v R.

POTUJOČI KINO SPZ

predvaja slovenski umetniški film
VESNA

v soboto, dne 25. februarja 1961 ob 20. uri pri Tišlarju v Št. Janžu

v nedeljo, dne 26. februarja 1961 ob 20. uri pri Ravšu v Ledincih

v torek, dne 28. februarja 1961 ob 20. uri v dvorani pri cerkvi na Radšah

Slovenski umetniški film

NE ČAKAJ NA MAJ

(II. del „Vesne“)

pa potujoči kino SPZ predvaja v petek, dne 3. marca 1961 ob 20. uri pri Cingelcu na Trati

v soboto, dne 4. marca 1961 ob 20. uri v dvorani pri cerkvi na Radšah

Obvestilo

Gojenke gospodinjkega tečaja v Dijaškem domu v Celovcu bodo imele v nedeljo, dne 5. marca t. l. svojo zaključno prireditev. Točen čas in spored objavimo v prihodnji številki.

GOSELNA VAS

Prejšnji teden je v bližini Dobrle vasi na ovinku spodneslo s ceste osebni avtomobil, ki ga je šofiral Erich Zdovc iz Goselne vasi. Vozilo je zadelo v drevo, pri čemer sta se vozač in Franc Zdovc, ki je tudi sedel v avtomobilu, hudo ponesrečila. Znatna škoda je nastala tudi na vozilu.

Radodarni krvodajalci v Kotmari vasi

Kakor sporoča fiskovni urad celovškega magistrata, so se pri darovanju krvi zelo izkazali Kotmirčani. Kar 102 osebi sta se priglasili k darovalcem in s tem pomnožili zalogo tega neprecenljivega pripomočka v zdravljenju. Krajevna organizacija Rdečega križa je priredila pod vodstvom gospe Rasch in gospe dr. Höferer tečaj za prvo pomoč z 58 udeleženci. Ti sami so darovali kri in za to akcijo skupno zainteresirali 80 ljudi, 22 pa se jih je priglasilo iz Humberka.

Glas k izgradnji Ljubeljskega predora

V tribuni bralcev v celovškem dnevniku »Die Neue Zeit« objavljata B. Filzmaier in H. Mössler o gradnji Ljubeljskega predora stališče k pismu bralca dr. W. v »Volkszeitung« z dne 4. februarja in iznašata med drugimi naslednje misli:

Nevolja dela koroškega prebivalstva glede izgradnje Ljubeljskega predora obstoja, toda to nevoljo gojijo in širijo nacistični elementi. Na vsak način pozdravljata sklep vlade, da v vojnih letih začeto delo dokonča ter reši z izgradnjo predora pred popolnim razpadom. Razen tega je Avstrija s svojo gospodarsko lego in zgodovino poklicana, da je člen povezave med severom in jugom. Zaradi nevtralnosti smo dolžni voditi z vsemi državami politiko sporazumevanja med narodi ter se ne smemo izključiti v neki smeri na zunaj, kakor je to na primer želja direktorja Jordana, ki je na letnem zborovanju Kärntner Landmannschaft v Beljaku podal skrajno ozkosrčno izjavo s pripombo: Man soll den Loiblunnel zusammenfallen lassen. Pismo zaključujeta: Toda mladina misli dalje!

KOLENDAR

Petak, 24. februar: Malija
Sobota, 25. februar: Valburga
Nedelja, 26. februar: Mallida
Ponedeljek, 27. februar: Gabriel
Torek, 28. februar: Roman
Sreda, 1. marec: Albin
Četrtek, 2. marec: Karel

JUNAK MARKO

Marko hodi v prvi razred gimnazije. Kot vsi fantje njegovih let je tudi on neugnan in vseh muh poln. Vendar ima Marko še eno lastnost, ki ga nekako loči od ostalih: on hoče biti povsod prvi in najpogumnejši od celega tropa dečkov, ki se podi po ulici. Zares je najbolj »bojevit«, skoraj drzen, kar mu je že povzročilo nešteto bunk in udarcev. Zlomil si je že roko, nogo, toda, nič ga ni zmodrilo.

»Predrznjež je«, so se jezili nekateri iz ulice.

»Vse otroke nam bo izpridil«, so modrovali drugi.

»Le iz objestnosti počne vse to«, so se dobrohotno nasmihali popustljivejši.

»Kaj pa, če ni tu le materina krivda, saj ta je celo ponosna na to njegovo objestno

obnašanje,« so se spomnili tretji. In najbrže so imeli prav.

Marko si je rad izmišljal kaj nenavadne igre, da je kot vodja skupine ocenjeval zmožnosti dečkov. Tudi nekega dne, ko je bil sončen dan za igro na prostem posebno mikaven, je Marko zaklical svojim tovarišem:

»Peter, Jure, Lipe, Gregor! Pojdimo se akrobate na našem dvorišču.«

Ni bilo treba reči dvakrat. Kot bi trenil je bilo ozko dvorišče, tlakovano le z oškrbljenimi kamnitimi kockami, razdeljeno na dva dela z debelo vrvjo, ki je nihala nekaj metrov nad tlemi. Čevlji in torbice so kar po zraku odfrčali v travo, ki si je upala na dan le ob zarjaveli, že močno natrgani ograji. Kot bi trenil, se je znašel pod vrvjo majav stol in nad njim še eden.

»No, kdo bo prvi,« je z rokami v irhovkah izzivalno vprašal Marko. Junaštvo pa je fantom ob pogledu na visoko vrv kar nekam splahnelo. Neodločno in kot v zadregi so pogledovali zdaj na vrv, zdaj na tlak, a odločiti se je bilo težko.

»No, bom pa jaz prvi,« se je Marko zavihljal na stol, da je zaškripalo pod njim, nato pa kot mačka urno zgrabil za vrv in že stekel po njej. Da, prav stekel je. To so videli vsi trije dečki, niso pa Marka videli tedaj, ko je doma v kuhinji dan za dnem hodil po vrvi, kar pa seveda ne bi tovarišem priznal za nič na svetu.

Odrptih ust in začuden so ti gledali Marka. »Dajte še vi, če si upate,« se jim je smejal s strehe pritlične drvarnice.

Ti pa so s pogledom strahoma merili vrv, ki je visoko v zraku čakala novega akrobata. Ob pogledu na njo je vsem upadel pogum.

»Mama bo huda, natepla me bo,« je okleval Lipe.

»Mene bo pa oče,« je pristavil Jure. »S pasom jih bom dobil.«

»Jaz imam pa nove hlače, pa bo mama spet šivala pozno v noč. A novih ne bom več dobil,« je prav tiho pristavil Peter.

»Oh reve, ne upate si, to je.«

»Kaj si samo ti tako junaški, Marček,« se je tedaj oglasilo z nekega balkona. Otroci so se ozrli kvišku. Bila je Markova mati, ki je nekam pomilovalno opazovala Markove sošolce.

»Veste kaj, to je pa že preveč,« je zarohnelo z najvišjega balkona stare hiše. »Otroke še vzpodbujate k tako nevarni igri, namesto, da bi sina poučili, kako boleča je lahko taka drznost,« je zakričal Juretov oče.

Le nasmehnila se je Markova mati, potem pa nekam prezirljivo odšla v kuhinjo. Na dvorišču pa je ostal Marko sam, kajti tudi njegovi sošolci so se potihoma porazgubili domov.

Marko pa s svojo zmago ni bil čisto zadovoljen. Njegova sreča bi bila popolna, če bi videl vse tri tovariše padati z vrvi na tla, in bi se znova izkazalo, da je samo on junak.

Kako bridko pa je Marko nekaj dni pozneje obžaloval svoje junaštvo!

Spet so se dobili fantiči po končanem puku na ulici. In spet je bil čudovit sončen dan, ki je male nadebudneže kar vabil stran od knjig. V bližnjem hribu so ozelenele bukve. Vse je bilo kot nalašč za vedno novo in nenavadno igro — Indijance. Ni trajalo dolgo in že so se pobarvani obrazi, ki so jih krasile perjanice iz kurjega peresa, skrivali za drevesnimi debli.

»Streljajmo,« je stopil na plano Marko, ki se je naveličal samo skrivanja za drevesi.

»Bodimo pravi Indijanci,« jih je vabil in drezal vanje s svojo puščico in lokom.

Kmalu so se zbrali na jasi. »Po dva in dva se gremo!«

Marko se je »boril« z Lipetom. Najprej s ščitom, potem pa je Marko odvrigel leseni ščit med suho listje in zaklical:

»Jaz ne maram ščita, streljaj vame, saj me tako ne boš zadel!«

»Misliš, da ne,« je razjelo Lipeta. In tokrat je dobro meril, tako dobro, da je Marko iznenada zatulil, se prijel za oko in se opotekel navzdol po hribu. Trojica je onemela.

»Ja... ja... jaz res nisem kriv,« je hlipal Lipe in si brisal solze z rokavom. »On mi je rekel, naj streljam...«

Potem se je vse odvijalo z bliskovito naglico. Marka so odpeljali v bolnišnico. Tam je mnogo pretrpel. Po dolgem času se je vrnil domov. Toda to ni bil več tisti neugnan, drzni Marko. Tih in miren je hodil okrog, da se mu je čudila vsa soseska. Lok in puščico pa ni vzel v roke nikoli več.

Iz otroških ust

PRAV IMA

Učitelj: — Kako uživa mravlja hrano!

Učenec: — Prav tako kakor slon, samo manj.

VESELA NOVICA

Šolski upravitelj: — Učiteljica je zbolela, zato zaradi tega dopusta ne bo šole.

Otroci zbeže iz šole in kriče po vasi: — Do pusta ne bo šole! Huraj!

OČE IN MATI

Lizika: — Tonček, igraja se očeta in mamoi!

Tonček: — Dobro, samo ne smeš me preveč lepšiti!

NE MORE Povedati

Učitelj: — Praviš, da te je osa pičila. Kam pa!

Učenec: — Tega pa ne morem povedati.

Učitelj: — Potem pa sedi!

Učenec: — Ne morem, gospod učitelj!

SAJ SLABO VIDI

Deček [pri peku]: — Prosim, dajte mi hlebec kruha!

Pek: Belega ali črnega!

Deček: — To je vseeno, saj naš dedek tako slabo vidi.

PROŠNJA ZA DENAR

Sinček: — Očka, daj mi šiling!

Očka: — Ali nisi že nekoliko prevelik, da prosjačiš za šiling!

Sinček: — Prav imaš, očka, daj mi deset šilingov!

O zvončku in trobentici

Zvonček in trobentica sta se nekoč hudo sprla. Bilo je to v davnih, davnih časih. Vsak je trdil, da le njemu pripada ime »pomladanski cvet«.

Zato sta se zmenila, da naj ima prednost tisti, ki bo na koncu zime prvi oznanjal pomlad.

Vsak na svoje sta vso zimo pod snegom tuhtala in razmišljala, kako bosta nastopila brž, ko skopni sneg. Vsak je hotel biti prvi.

Trobentica je bila zelo nestrpna. Jezila se je na sneg, ki ni in ni hotel skopneti. In takoj, ko se je scemeril in scedil sneženi mož zadaj za hišo, ko so sončni žarki ogreli njeno posteljico, se je dvignila. Svojo trobento je naperila proti svetlemu nebu in začela z velikim hrupom:

— Pooo, pooo, po — mlad. Pooo, pooo, po — mlaad. —

Prihitei so radovedni metuljčki, krožili okoli nje, se veselili oznanila lepe pomladi. Potem pa so rekli: — Lepo trobiš, trobentica, ali to nam je povedal zvonček že pred mnogimi dnevi. —

Trobentica kar ni mogla verjeti. Prisluhnila je in opazovala. Onstran grma je bil v resnici zvonček. Visoko je imel obešen svoj zvon in zvonil, zvonil, da ni bilo ne konca ne kraja. — Boom, boom, po-mlad, pomlaad — je zvonil neprestano. Potem pa je še dejal trobentici: — Jaz sem bil prvi. Utrudil sem se že od zvonjenja. — Kar krohotal se je trobentici.

— Kdaj si začel, ko je komaj šele skopnel sneg, — se je jezila trobentica. Spoznala je, da jo je zvonček prehitel. Ni čakal, da bi skopnel sneg. Kar prevrtal je skozi na sonce in začel zvoniti.

Zopet je nastal spor med njima. Zvonček je trdil, da je bil on prvi, trobentica pa mu je očitala prevaro. Prepirlala sta se vedno huje, bilo je tako zvonjenje in trobljenje, da se je zbudilo vse naokoli. Za metuljčki so prišli poslušat ta spor še ptički, prišle so čebelice, mravlje, martinčki... Vendar niso mogli odločiti, kdo ima prav.

Tedaj se je izpred bližnjega grma oglasil teloh. Imel je močan glas starega moža. Glava, ki je bila na pol ovenela, je bila še vedno močna na visokem, debelem stebelu. Tak, močan in velik, star in izkušen se je oglasil v sporu še teloh in dejal:

— Počasi, počasi vidva tamkaj. Jaz sem bil prvi, ko ni bilo še žive duše tu naokoli. —

— Res je to, teloh je bil prvi, — je potem potrdil še ves zbor od metuljčkov do martinčkov.

Zvonček in trobentica sta bila menda hudo, hudo užaljena. Od takrat, kot pravijo, jih ni nihče več slišal zvoniti in trobiti.

Korenine

Dobrica Čosić

Crnim jesenom je mesečina posivila vrhove. Komaj izvaljeni piščanci kljuvajo po bližnjem travniku neba. Ona je žena. Nad vsemi. Zemlja je legla prednjo, da bi hodila po njej in da jo drži. In noč je njena topla jopica. Mesec se ji je zalezal v lase pod nebeško ruto. Tudi to modrikasto meglo nad sadovnjakom, in te grudice teme, ki dišijo po grozdju, je izdihnila ona. Nocoj, zdaj, prvič. Močnejša od vseh. Vsa semena, vse ruševje trav, vse korenine in koreninice, vse listje je v njej. Odpira se, da skozenjo poteče cela neskončna noč z vsemi rekami, živalmi in koruzami. Zdaj je žena. Hodi po sadovnjaku in sliši samo veliki hleb srca. Ono je v njem. Sluti ga in si je vse lažja. Obstane, pri tej jablani. Zdi se ji, da tudi njeno listje trepeče.

Pozno stopi v sobo. Djordje mačkast sedi na postelji in jo čaka.

»Zakaj si tako vesela, vlačuga?«

Pogačo bi si lahko spekla na licih.

»Našla si kakega dobrega bika. Oba vaju bom s tekuro.« Ni jeze v njegovem glasu.

»Mene?« se samo začudi ona.

»Oba,« prikima in pljune na svetilko.

Simka neslečena leže k njemu na posteljo. Najprej je hotela oditi ven. Od nečesa, kar je podobno strahu. Pa ni strah. Nalahno se potopi vanj.

... Ni mogla prenesti sebe po poti. Tudi poljske sleze so bile široke in vidne za oči Prerovega. Ko bi bila čebela, da bi visoko, nad drevjem odbrenčala tja. Z vilami na ramenu je šla naglo in težko čez njive skozi koruzo. Ačim je v Palanki: prišel bo pozno. Djordje je zaspal tako zelo pijan, da se še za večerjo ni mogel zbuditi. Tudi ne muči je več. Čuti, da bo. Ve. V pitju samo uničuje samega sebe. Rešila ga bo. Rekla mu je, da bo dobila zanesljivo zdravilo. Doslej ni. Tudi pozneje ne bo. Vsaka ženska se pregreši vsaj enkrat v življenju. Obstala je: mar s Tolom? Svojim dninarjem? Po laseh so ji lezle kapljice znoj. In potopila se je v vodnjak svojih širokih in dolgih kril, spominjajoč se pogovora z materjo.

»Tebe, hči, bo ta rabelj pognal v grob. Vso moč ti poje. Še vid si boš izjokala s solzami.«

»Nič za to. Rešila se bom.«

»On pa se bo spet oženil s kakim dekletom. Katera ne bi prišla v tako gospodarstvo? Koliko se pa možki meniš za ženo? Menjujejo jih laže kakor srajce.«

Razmišljeno jo je poslušala, gnetoč testo v velikih nečkah, Milunka pa je pripovedovala o nekem Spasu, tudi ta je gospodar, ki dolgo ni imel otrok, pa je hotel pognati ženo. Ta pa, »pametna«, se je domislila in opravila stvar z nekim mladeničem, trgovcem iz Palanke, ko nihče ni pričakoval, ker se je domislila, da je mož kriv, da nimati otrok.

Počasi je vzdignila glavo in se pozorno zagledala v mater ter rekla:

»Nočem vedeti.«

»In rodila je sina, čez leto, dve spet sina, in v hiši so začeli paziti nanjo kakor list na roso.«

»Lažeš. Tako si stara, pa se lažeš...«

»Otrok ima samo mater. Tudi bog je posinovil tu-

jega,« se ji je približala in šepnila: »Ko bi bila jaz na tvojem mestu... Kaj? Nič se ne tresi, za življenje gre. To, hči, ni greh. Pred bogom so grešne nerodovitnice, ne pa tiste, ki porajajo državi vojake in bogu vernike. Nerodovitnice pridejo v peklo.«

Ali je ona živala z Ačimom? se je vpraševala Simka, poslušala je in mati se ji je gnusila.

»Bog ve, da je tvoj mož jalovec. Zakaj naj bi se tedaj mučila, ko si zdrava in lepa?«

Simka je zastokala, odtrgala bučni cvet in ga zmečkala med prsti.

»Samo jaz bi si možkega za to izbrala. S kmeti — nikoli! Ti se radi hvalijo in sramotijo žensko. Z nekom iz mesta, s kakim čistim možkim... Najbolje je s popom. Prerovski pop Veličko... Za žensko bi šel tudi peš čez sinje morje. Pa je duhovnik, zaradi halje mora molčati. Da veš: niti grd ni. Otrok bi bil lep in velik,« ji je šepetala mati prav v obraz.

»Ponorela si!« se je s studom odmaknila od njenega diha in brezzobe podolgovate luknjice. »Ni te sram, moja mati si, pa me potiskaš v greh in nesrečo,« je jecljala zmedena in prestrašena.

Moj oče jo je golo tolkel z mokro vrvjo, in prav je imel, je pomislila in rekla še: »Če mi to še enkrat omeniš, te nočem več videti v svoji hiši!«

Potem je zmedenost favala po hiši in dvorišču. Materi ni mogla pogledati v oči, ogibala se je je, si nahajala delo zunaj hiše in od motnega strahu ni mogla spregovoriti z njo niti besede. Pogosto se je zalotila, ko je zamišljeno nehala delati, stala onemelo in zamišljeno, se napolnila v hišo, pa odšla v hlev, pozabljala, na kakšno delo je šla; ko je pomivala posodo, je razbijala krožnike. Ačim jo je pri kosilu pograjal, ker se ji je jed prismodila,

Novosti pri sortah jarih žit

Ko smo zadnjič brali o sortah lucerne in črne detelje, ki so jih v zadnjih letih na Koroškem in drugod v Avstriji preizkušali, smo spoznali, da prizadevanja kmetijske službe, kmetijskih znanstvenih zavodov in preizkuševališč za zagotovitev sort kmetijskih rastlin, ki doajo visoke, stanovitne in hkrati tudi kvalitetne pridelke, pri nas in v svetu naglo napredujejo. Da je temu tako, bomo spoznali tudi pri opisu sortnih novosti pri jarih, se pravi pri opisu novih sort jarega ječmena, jare pšenice in ovsa na Koroškem.

Pred kratkim je znani koroški semenogojec, višji kmetijski svetnik dr. Lasser objavil rezultate laniških poizkusov sort jarega žita na Koroškem. Ko gledamo njegovo tozadevno poročilo in podatke o sortah, ki jih je preizkušal ter pri tem izkazane donose ter odpornost proti poleganju in rji, naletimo tako pri pšenici, kakor tudi pri ječmenu in ovsu na vrsto novih sort, ki jih doslej naša kmečka praksa še ni poznala. Tako vidimo, da se je k doslej v naši praksi poznanim sortam ječmena pridružilo 5 nadaljnjih sort, ki po donosu in po odpornosti proti poleganju prekašajo vse doslej uveljavljene sorte na Koroškem. Isto vidimo tudi pri ovsu in pšenici.

Iz ravnokar navedenega razloga, torej zaradi tega, ker so po laniških poizkusih nove sorte večinoma prezele doslej uveljavljene, ne bo odveč, če te sorte ter njihov donos in njihovo odpornost proti poleganju in rji nekoliko podrobneje ogledamo. Ta pregled je zanimiv toliko bolj, ker

preteklo leto zaradi zakasnele setve, poznega mraza in obilice dežja na splošno v naši proizvodnji žita ni bilo ravno ugodno leto.

Od jarega ječmena so na Koroškem lani preizkušali 9 sort in sicer so imeli poizkuse pri Brežah, v St. Donatu pri Št. Vidu in na Litzlhofu na Zgornjem Koroškem. Poleg udomačenih sort Violetta II, Haisa II, Vollkorn in Isaria nova so preizkušali še srednjezgodnje nove koroške sorte Kärntner III in 3 zvrsti sorte Hemma, nadalje pa še bavarsko sorto Union. Vse te sorte so po doseženih donosih dale v povprečju poizkusov višje pridelke, kakor so jih dale sorte Haisa, Isaria in Vollkorn. Od starih sort je edino Violetta lahko držala korak z novimi sortami. Povprečni donos novih sort se je vrtil med 42 in 46 q po hektarju, pri čemer sta se na splošno najbolj odrezali sorti Hemma in Union. Ti sorti sta bili tudi proti poleganju najbolj odporni. Za njima in za sorto Violetta pa je tako po donosu, kakor tudi po odpornosti proti poleganju daleč zaostajala sorta Vollkorn.

Pri ovsu, od katerega so preizkušali 10 sort in sicer v St. Donatu pri Št. Vidu in v Drauhofnu na Zgornjem Koroškem, je na oko vidna razlika v donosih. V Drauhofnu so bili za polovico nižji kot pa v St. Donatu. Vendar kljub tej razliki tudi pri ovsu ne pridemo preko ugotovitve, da sta z novimi sortami držali kolikor toliko korak le poznani sorti Flämingstreue in Kirsches gelb. Po donosih v St. Do-

natu, ki je za naše kraje bolj merodajen od Drauhofna, pa so najbolj odrezale naslednje sorte: nemška sorta Peragold in sorta Eckendorfer v zvrsteh 2029, 2031 in 521, ki so v St. Donatu dale donose med 44 in 47 q po hektarju. Žal pa je zvrsti sorte Eckendorfer močno napadla rja, mnogo močneje kot pa koroške sorte Flämingstreue in Erno II, ki sta v istem poizkusu dali 42,7 in 41,8 q zrnja po hektarju.

Ob koncu še nekaj podatkov v jari pšenici, ki so jo enako kot oves preizkušali v St. Donatu in Drauhofnu. V nasprotju z ovsem so bili pri jari pšenici po sortah v obeh krajih donosi precej izenačeni. Po donosu, odpornosti proti črni rji in poleganju se je najbolj odrezala zgodnja koroška sorta Rubin, ki je dala 39 q po hektarju. Z ozirom na to, da pri pšenici igra tudi kvaliteta moke veliko vlogo, pa so od jarih pšenice še vedno najboljše sorte Kärntner Kolben III in II ter Kärntner Grannen s 36 q zrnja po hektarju.

Ne pozabimo na naročilo gozdnih sadik!

Koroške gozdne drevesnice razpolagajo letos le z omejenim številom gozdnih sadik. Kdor misli letos pogozdovati, pa še ni naročil sadik smreke, jelke, macesna in bora, naj le-te naroči takoj. Rok za naročila poteče v torek, dne 28. februarja t. l. Naročila prevzemajo krajevno pristojne okrajne gozdne inšpekcije in gozdne nadzorne postaje.

Ti sorti sta tudi drugače odporni proti rji in poleganju.

Kar tiče razpoložljivosti originalnega semena ječmena, ovsa in pšenice za vigradno setev, izgleda, da bo ponudba udomačenih sort krila povpraševanje, da pa semena novih sort še ne bo dovolj na razpolago.

V Italiji zgubljam pomembno tržišče za našo živino

Odkar je po vojni prišla naša država v položaj, da svojo živino spet lahko izvažajo, je bila Italija zelo dober odjemalec naše živine, zlasti klavne. Tako je znašal izvoz goveda, konj, mesa, masla in sira v prvih treh četrtletjih 1958 skupno 15,2 % vsega avstrijskega uvoza v Italijo. Večino tega izvoza je predstavljala goveja živina, namreč 11,1 %, po vrednosti pa okroglo 1812 milijonov lir. Izvoženih je bilo 1.534 telet, 4.054 mladih bikov, volov in telic, 19.545 bikov, 14.404 volov in 14.826 krav. Od leta 1958 avstrijski izvoz živine v Italijo nazaduje.

Leta 1958 se je Italija najbolj zanimala za bike iz Avstrije, katerih uvoženo število je znašalo približno tri četrtine italijanskega uvoza bikov. V letu 1959 se je uvoz bikov v Italijo številčno zmanjšal za približno eno tretjino, lani pa je zopet močno narasel in znašal v prvih treh četrtletjih 26.764 glav.

Pri drugih vrstah živine pa je izvoz v Italijo v zadnjih 2 letih močno popustil. Število izvoza mladih bikov, volov in telic je padlo na 2.807, število volov na 10.096, število krav pa na 10.075. Torej je v primerjavi s prvimi tremi četrtletji 1958 v istem razdobju 1960 avstrijski izvoz živine v Italijo padel za dobro tretjino.

Ta razvoj je negativen toliko bolj, ker je drugače uvoz živine s strani Italije v istem razdobju močno narasel. Pri bikih in kravah je narasel za 200 %, pri mladih bikih, volih in telicah pa celo za 500 %. Le pri volih je porast italijanskega uvoza manjši, znaša le 15 %. Ob takem nesorazmerju med razvojem avstrijskega izvoza živine v Italijo in med skupnim italijanskim uvozom živine je seveda zanimivo vprašanje, na čigav račun pada avstrijski izvoz živine v Italijo.

Pri mladih bikih, volih in telicah je Italija že leta 1958 uvozila največje število iz Jugoslavije, namreč 6.179 glav. V letu 1960 je to število naraslo na 41.719. Podobno je

sorazmerno narasel italijanski import mladih bikov, volov in telic iz Holandske in Francije, vendar je kljub temu Jugoslavija za Italijo glavni dobavitelj, kajti 60 % svojega tozadevnega uvoza krije Italija iz Jugoslavije.

Pri kravah krije Italija svoje povečane potrebe takorekoč izključno le iz Francije in Poljske, ki sta jih v prvih treh četrtletjih lanskega leta dobavili 14.416 in 17.209 glav. V letu 1958 Italija iz Francije in Poljske ni uvažala ne krav in ne volov in ne mlade živine. Danes pa je Francija za Italijo tudi glavni dobavitelj volov. V prvih treh četrtletjih 1960 jih je dobavila 13.717. Drugi glavni dobavitelj volov na račun Avstrije pa je za Italijo postala Madžarska.

Pri konjih je delež Avstrije na italijanskem uvozu neznamenit. V prvih treh četrtletjih 1958 je Italija uvozila skupno 58.227 konj, od tega 6.086 iz Avstrije. V istem razdobju 1960 je italijanski uvoz konj znašal 96.785 glav, avstrijski delež pa je padel na 4.665 in bil s tem omejen le še na klavne konje.

Ves ta razvoj številčno sumiran kaže, da je vrednost italijanskega uvoza živine od 1958 na 1960 narasla za ca. 17 milijard na 38 milijard lir, avstrijski delež na tem uvozu pa je padel od 8,4 milijarde na 7 milijard lir. Kot poglavitne vzroke tega nazadovanja smatrajo pristojni krogi naraščajočo zahtevnost Italije v pogledu na kvaliteto živine in mesa, kar potrjuje ogromni porast uvoza mladih bikov, volov in telic v zadnjih 2 letih. Avstrija in njeno kmetijstvo o tem razvoju nista vodila dovolj računa, nista znala prilagoditi svoje živalske proizvodnje italijanskemu trgu in nista znala svojo živinorejo ustrezno usmeriti na proizvodnjo kvalitete. Račun za to zamudo pa je treba sedaj plačevati v vedno težjih pogojih za izvoz odvisne živine, zlasti klavne iz naše države, posebej pa še s Koroške kot najbližje sosede Italije.

Tržni razvoj po novem letu:

Cene klavne živine ustaljene, cene prašičev padajo

Razvoj na trgu s klavno živino v zadnjih tednih glede cene ne kaže bistvenih sprememb. Cene so ustaljene tako na Koroškem, kakor tudi v St. Marzu na Dunaju. Edina izjema so klavne krave, pri katerih je cena tako na Dunaju kakor tudi na Koroškem nekoliko popustila. Na Koroškem je bila sredi februarja za 50 grošev nižja kot začetkom januarja. Temu nasproti je cena bikov, volov in telic od Novega leta naprej enaka in znaša na Koroškem 10.— do 11.50 šil.; na Dunaju pa znaša 10.50 do 13.50.

Teleta plačujejo na Koroškem od začetka januarja naprej še vedno le po 13 do 14 šil. za kg žive teže, nekaj zaklanih telet pa so plačali po 16 do 18 šil. za kg.

Nasproti ustaljenim cenam za klavno živino pa cene za prašiče še naprej padajo. Začetkom januarja 1961 so na Dunaju plačevali prašiče I. razreda po 13.40 do 14.—, one II. razreda po 13.— do 13.50, prašiče III. razreda pa po 12.— do 13.— šil. za kg žive teže. Medtem so cene zopet nekoliko padle in so sredi februarja 1961 znašale na Dunaju za prašiče I. razreda 13.20 do 14.—, za prašiče II. razreda 12.60 do 13.10 in za prašiče III. razreda 11.50 do 12.60. Uvoz klavnih prašičev na Dunaj je prenehal že v zadnjih tednih.

Na Koroškem pitance plačujejo le še po 11.40 do 11.80, kar nikakor ni v pravem razmerju s cenami na Dunaju. Cene pujskov so proti sredini januarja v Celovcu padle na 14.50 do 17.50, sredi februarja 1961 pa so znašale spet 18 šil. za kg.

dinarji pa so pri večerji ujedljivo pripomnili, da „gospodinja varčuje s soljo“. Vedela je, da se je Djordje vrnil s polja in se zavlekel v klet k sodčku z žganjem. Ne bo odšla k njemu. Ne bo ga odpravila v posteljo, naj se že naposled zastrupi in umre. Laže mu bo.

Ona si želi otroka bolj kakor Djordje. Spominjala se je dni, ki jih je prebila doma pri bratih. Zapodena ženo vsi zaničujejo. Še otroci mečejo kamenje za njo. V njeni hiši naj uživa nekdo drug in se ji smeje, ker ona, Simka, ni znala živeti! Prej se bo utopila v Moravi, kakor da bi spet odšla iz svoje hiše.

Zarekala se je, naslonjena na akacijo pred hišo, medtem ko je mesec počasi plezal ob jesenih. A kako naj se reši? Iz zelenkaste teme se prikazuje mati. Pa saj ima moža! Zdrav je. V katičevski družini so vsi imeli otroke. Ni on kriv. Za potomstvo so krive žene. Tudi v njeni družini ni nerodovitnic. Zdravila se je pri doktorju v Beogradu in pri vedeževalcu, tudi v samostan je šla, česa vsega ni naredila... Mora roditi. Mora. Mar zanjo zemlja nima zdravila? Tudi Nikola je prosila. Celo Srbijo je obšel in vse je videl.

Spustila se je k Nikolu v klet in hodila po mesečevih šibah, vtaknjenih skozi okno, ped visoko.

„Morala sem, očka Nikola,“ je zaustavila njegovo jezno godmjanje.

Ponudil ji je, naj sede, in sedla je na njegovo drhtavico, mesečeva sablja pa ji je presekala obraz. Govorila je v senci:

„Hotela bi te prositi, da me rešiš nesreče.“

„Vse bom storil. Komaj pomnim mater, ti pa si ženska, ki sta jo rodila reka in travnik. Tudi ubijati sem pripravljen zate. Jaz morem vsel Saj sem tako odveč na zemlji,“ se je zadušil od veselja in vrgel roko na njeno koleno.

„Kakšno ubijanje nekil Koga naj bi ubil?“ mu je prestrašeno odrinila roko.

„Reci, kaj želiš,“ je zaječal.

„Da nekam greš in mi najdeš zdravilo...“

„Nočem!“

„Ko te prosim... Znala ti bom vrniti z dobrim. In Djordje ti bo dal, kolikor boš zahteval.“

„Tebi ne pomaga nikako zdravilo. Tudi ti boš izdihnila na tem prudu. Mrliči so zastrupili zemljo. Da poraja samo kamenje.“

„Zakaj mi ne pomagaš?“ mu je stisnila roko.

Vse sem naredila, kar ženska more.

Senca ji skriva obraz. Mesečina ji v temi zažge belo ruto. Pozneje, ko se je Nikolu roka ohladila, je mirno rekel:

„Nisi kriva ti.“

„Kdo je kriv?“

Tudi on mi je potrdil.

„Tvoj mož, Djordje. Noč je, nimava si kaj lagati.“

Kako sem ga mogla vprašati?

„Od kod veš to? Sramota je za tvoja leta.“

„Ti bi morala tudi sama vedeti. Jaz se ne valjam z njim petnajst let po postelji kakor ti. Zaradi vaju ne morem spati.“

Dobro je, da sem ga vprašala.

„Stori mi to, ko te prosim.“

Tudi to sem dobro naredila.

„Saj sem rekel: otroci se ne porajajo od trave. Tvoj Djordje se je tri mesece raztresal po Beogradu pri vdovah in vlačugah, pa ni bilo nič. On ni možki, slama je. Toda ubogal te bom, da ti bo greh lažji. Nocoj odidem.“

„Pojdi, pojdi,“ je šepetala, ko je odhajala v mesečino.

Zelen potoček: vitica buče z rumenimi cvetovi se je

vijugala zraven njenih nog čez suhe, žejne grude. V cvetovih je spoznala sram. Hitro jih je pokrila s krilom, kakor da pokriva svojo goloto. Koruze so sramežljivo molile plodne rese, skrivaje jih z zelenimi rutami listja pred vročim soncem, pred sončnim zahodom. Cvetenje jo je ščegetalo v nozdrvih, ji gosnilo diha, in vzdrtela je, ko je poslušala Tolovo požvižgavanje na deteljišču takoj zraven njive.

Ta se od nekaj šali z njo. Samo šali. Tako z vsemi žen-kami. Nikoli ni poskušal česa drugega. Tudi kdo drug ni poskušal z njo. Edino pop. Pa še njega je nagovorila mati. Zelenilo koruze se je stemnilo. Kdo bi si upal poskušati z njo! In ta Tola! Tepec, boji se Djordja! In to je možki! Požvižgava, ničesar ne slut. Ostudni, umazani te-leban. Nič boljšega ne zasluži kot Andjo. Pa jaz? V sramoto in propad sem se napotila... Lomila si je prste.

Storila bo to zavoljo Djordja. Za njegovo rešitev. Mora. Da bi vstala, se je oprijemala koruznega stebila. Tega „moram“ ni mogla vzdigniti in odnesti na deteljišče in v njegovo požvižgavanje. Nekega dne utegne tudi Ačim reči: „Poženi, sinko, to nerodovitnico in si vzemi drugo ženo.“ In jaz? V tolmun Morave! Nihče ne bo nosil črne rute za menoj. Moj otrok naj podeduje moje bogastvo. Otrok bo moj. Ko rodim, me bo imel tudi Ačim rad. Tola, Tola! Kaj ni mogla najti boljšega? Njegova žena poraja same sinove. Ni samo zato, čuti. Ona je ure-dila, da on danes zлага seno v kopice. Morda je tudi Djordje zasumil? Morda se prenareja, da je pijan zaspal? Tola mu je že zdavnaj sumljiv. Skočila je, pustila vitel in se pognala nazaj. Pa je mahoma obstala: ne bo živela z njim, samo da rodi otroka, samo da zanosi, enkrat. Izračunala je dan. On se je zarival v mrežo njenih žil.

(Nadaljevanje sledi)

MARIJA ŠVAJNCER:

Grlica

Ves teden smo zaman čakali nanjo. Naša grlica ni priletela. Prvič se je zgodilo, da nekaj dni ni prišla k hiši. Prej je priletela vsako jutro in vsak večer. Obsedela je na vrtni ograji in čakala. Nato se je previdno spustila na tla h kokošji krmi, pozobala nekaj zrn in zopet odletela na drevo. Vsak najmanjši šum, vsak skriven pogled skozi okno, vse jo je prestrašilo. Toda ko se je nasitila, se je nekako iznebila strahu in je obsedela na ograji ali na breskovi veji. Grlicila je in se priklanjala. Njeno perje se je lesketalo v soncu. Bila je kakor klic narave, vedno rodovitne in ponavljajoče se narave, ki so jo tu v predmestju zožili v vrtove, v kočček trate in v njivico, na kateri bodo morda že letos pričeli graditi skladišče.

Nekoč prej jih je bila majhna jata. Nikoli jih nismo mogli natanko prešteti, saj so se spreletavale po drevju in po ograji, sedale na dvorišče in zopet odletavale med drevje. Kadar ni bilo nikogar v bližini, ne kokoši in ne človeka, so grlile in se priklanjale druga drugi. Stali smo za okni in jih občudovali. „Kako so lepe!“ smo šepetali. Otroka sta ponosno pripominjala: „To so naše grlice!“ Če se je zgodilo, da jih nismo videli ves dan, smo govorili:

„Grlic pa ni. Morda so odletele drugam.“ Tako so nam grlice postajale simbol nečesa lepega, vedno se ponavljajočega in nemimega, prisposoda hrepenenja in življenja samega. Ko smo opazili, da je grlic vsak dan manj, smo se čutili osiromašene. Potem smo nekega dne videli, kam so izginjale. Pravzaprav nismo mogli gledati. Obrnili smo se od okna in molčali. Pozneje nas je bilo sram, ker nobeden ni bil dovolj pogumen, da bi poskušal prepričati ubijanje.

Sosed jih je streljal z zračno puško. Čaka! je skril za drevesom in, ko se je katera približala, je pomeril. Padale so druga za drugo na grede na vrtu, na trato za vrtno ograjo, skozi veje dreves in ena izmed mrtvih pltic je obvisela med viticami brajde, na kateri je zorelo grozdje. Preostale so odletele, a so se čez nekaj časa vračale. Kot da niso poznale nevarnosti, ki je prežala nanje, so sedale na sosedovo ograjo in na drevesa v njegovem vrtu. Morda so iskale družice, ki so ostale tukaj in jih je sosod pozneje zmetel čez vrtno ograjo, kjer so jih ponoči raztrgali psi. Vračale so se in grlile in se priklanjale druga drugi. Njihovo perje se je lesketalo v soncu.

Giovanni Guareschi:

Pisarniški sluga se je pojavil na vratih. »Gospod doktor,« je rekel, »ta doktor Ribeletti je zopet tu.«

Advokat Tolei je nejevoljno zamahnil z roko in zasopel: »Recite mu, naj se pobere k vragu! Naj mi ne pride več pred oči.«

»Prav,« je odgovoril sluga. »Tako mu povem.«

Odšel je proti vratom, toda doktor Tolei ga je poklical nazaj.

»Počakaj!«

Vseh vsiljivcev namreč ne moreš kar tako poslati k vragu; med njimi so popolnoma navadni vsiljivci, so pa tudi taki, ki imajo priporočilo kakšne višje zverine v žepu; te poslati k vragu pa je skoraj isto, kot samo višjo živino poslati k vragu. In ta dr. Ribeletti, ki je čakal na dr. Toleia, je imel priporočilo v žepu. Kaj naj stori?

»Torej, kaj naj mu rečem?« je vprašal sluga čez nekaj časa.

»Povej mu, da sem zaposlen,« je odgovoril dr. Tolei po daljšem preudarku.

Sluga je odšel skozi vrata. Takoj nato se je zaslišal glas dr. Ribelettija v predsobi: »Hvala, počakal bom.«

Advokat je ves divji razgrizel peresnik, ki ga je držal v roki. »Mož čaka« je zastokal, »torej ni razumel, da ga ne bom sprejel nikoli, pa naj se svet podre!«

Ta dr. Ribeletti je res moral biti nekoliko topoglav človek, če tega še ni dojel, kajti že tretjič v dveh dneh so mu ponovili besede:

»Gospod doktor je zaposlen.«

Dr. Tolei je bil zdaj prepričan, da ima

Sosed jih je streljal in njegov obraz je žarel od zmagoslavja, ker je zadel in ker so padale. Usta so se mu razlezla od zadovoljstva. V tem samozadovoljnem smehljaju pa je bilo nekaj okrutnega, nekaj, kar je odbijalo.

Naposled je od vse jate ostala le še ena sama grlica. Ljubka ptica z rjavim ovratnikom, vsa taka, kot da bi bila iz porcelana ali iz stekla. Ko je postajalo mrzlo, je pričela prihajati na okno, kamor smo ji trosili zrnje. Postala je plaha. Vsak vrabec jo je lahko pregnal in pred sleherno senco, ki se je zganila v sobi, je odletela daleč od hiše. Bali smo se zanjo. Ko smo se pogovarjali o njej, smo bili radovedni, ali bo ostala pri nas tudi pomladi, ali pa bo morda odletela iskat družice, ki gnezdiijo na drugem robu mesta.

Ves teden smo zaman čakali nanjo. Naša grlica ni priletela. Danes pa sem jo videla. Ležala je na travi in na drobni glavici se je strnjala kri. Spomnila sem se na Janko.

Janka je bila Poljakinja. Dolgo je trajalo, preden smo zvedele, kdo je in odkod je doma. V našo celico so jo pahnili nekega večera, ko smo že legle. Opotekla se je med posteljami, ki so stale v dveh ravnih vrstah in sredi sobe obstala. Stala je in molčala. Opazovale smo jo in videle na njej nekaj nenavadnega, namreč čudno prazne oči. Strmele so nekam in niso videle ničesar. Paznica ji je pokazala posteljo v kotu, na kateri je prej spala Marinka. Prejšnji večer so jo bili odpeljali neznanokam. Pozneje smo zvedele, da so jo ustrelili. — Dekle, ki so jo sunili med nas, se ni zmenila za ležišče. »Spravite jo v posteljo!« je ukazala paznica, se obrnila in odšla. Marica, ki je bila sobna starešinka, je pristopila k dekletu. Ponudila ji je roko. Nobenega odziva. Dekletove roke so visele mrtvo ob telesu. Potem si je Marica položila roko na prsi in rekla: »Jaz sem Marica.« Dekle je molčalo. Vstali sta še Jožica in Anka. Kakor otroka so tujko spravile na ležišče. Ni se branila. Ko so jo privedle k postelji, je ubogljivo legla.

Paznica je ugasnila luč in poskušale smo zaspali. Nekaterim se je to posrečilo prej, drugim pozneje. Opolnoči nas je vrglo iz spanja čudno petje. V medli svetlobi, ki je prihajala z jetniškega dvorišča — to je bilo dvorišče, kjer so vedno pogosteje streljali talce — smo zagledale Janko. Korakala je po celici in pela poljsko himno. Sedele smo na ležiščih in strmele vanjo.

Čudna zgodba

opravka z neumnim človekom, z neumnim človekom, ki ga ni mogel enostavno z brco poslati skozi vrata, ker je bil pač priporočen neumen človek. Advokat se je torej oprijel metode pasivne rezistence.

Zjutraj naslednjega dne je sluga ponovno javil: »Tukaj je zopet oni dr. Ribeletti...«

»Ali si mu povedal, da sem zaposlen?«

»Da, gospod doktor,« je odgovoril sluga obupano, »toda rekel je, da bo počakal.«

»Pogine naj!« se je zarezal advokat, se spet lotil dela in popolnoma pozabil na vsiljivega možaka. Ko je opoldne hotel zapustiti pisarno, je rekel sluga zaskrbljeno: »Gospod doktor, ne morete iti proč. Še zmeraj je v predsobi, videl vas bo. Tukaj bo jedel, je rekel, ker tako prihrani denar za tramvaj.«

Advokat je uvidel, da je izgubljen. »Preneumno!« je zatulil. »Ampak če ga dobim v roke, ga zadavim, pri moji veri!«

Sluga je našel genialno rešitev: »Vrata na stopnišče!«

Pisarna je bila direktno povezana s stopniščem z majhnimi tapetnimi vrati. Toda pred vrata so nekoč postavili težko omaro. S pomočjo sluga jo je porinil stran in se tiho odhitopil na varno. Popoldne se je skozi ista vrata vrnil v pisarno.

»Še zmeraj je tu,« je hitro poročal sluga.

»Naj ostane tu!« je zlobno zakričal advokat.

Odslej dr. Tolei nikoli ni vstopil v svojo predsobo, ampak je prihajal in odhajal vedno skozi tapetna vrata. Skozi predsobo so hodili samo klienti, ki so kmalu pričeli ver-

Nebo je bilo jasno in čisto. Na zemlji pa krvava vojna.

Konjenica je bila na pohodu in konjske glave so bile v vrsti tesno druga ob drugi. Nad glavami so besno sikale krogle. Konji so dirjali zdaj z iztegnjenimi, zdaj s skrčenimi vratovi, kakor želve. Nihče ni vedel, odkod je tedaj prifrotal tisti prelepi metulj, Brž ko ga je poveljnik zagledal, že je visoko dvignil sabljo in ukazal:

— Stoj!

In potem:

— Hej fantje! Razsekajte tega metulja! Kdor ga dobro zadene, dobi odlikovanje!

Vojaki so, kot je bil ukaz, potegnili sablje in v tekmi naskočili lepega metulja. Ta pa se je frfotaje hitro hitro dvignil in se umaknil sabljam.

— Naprej!

Poveljnik je grmel od besnosti.

Konjeniki so spodbodli konje in kriče planili v naskok. In kmalu so ga dosegli. Vojak, ki je bil prvi, je iztegnil roko preko konjske glave in hlastno zamahnil. Prav v tistem trenutku pa se je metulj spet hitro hitro izmaknil in frfotal, frfotal. To-

TUBOI SIGEHARU:

ODLIKOVANJA

da iz enega metulja sta nastala zdaj dva, trije, štirje, pet... in končno jih je bilo nešteto in kot padajoči cvetni lističi so zaplesali nad glavami vojakov.

Njim, vojakom, so se zmedle oči. In naskakovali so dalje in udrihali vsenaokrog, brez cilja, na slepo. In njihove sikajoče sablje niso zadele nobenega metulja, v prazno so rezale zrak.

Metulji so odfrfotali in v begu oblikovali vrsto. Oni, konjeniki, pa so jih zasledovali in krepko spodbadali konje.

— Naprej! Naprej! Naprej!

Ves iz sebe je poveljnik blazno kričal dalje.

Metulji so pustili vojake daleč za seboj. A že so jih zasledovali.

Roj metuljev je sfrfotal skozi velika rdeča vrata, ki jih je bilo od daleč komaj videti — in izginil. In vojaki so daleč za rojem dirjali skozi ta velika rdeča vrata. Bil je to slavolok.

— Hura!

Veslje jim je odmevalo v srcih.

So vojno dobili ali zgubili!

Ob vsaki priliki so dobivali zlate, blesteče medalje in z velikim ponosom jih je vsakdo pogosto nežno božal na svojih prsih. In glejte — ta odlikovanja — nihče ni vedel kdaj, so se nenadoma spremenila v metulje in ti so začeli hitro bežati z njihovih prsi daleč daleč stran.

Vrsta, ki je bila vse do tedaj v lepem redu, se je nenadoma zmedla. Vojaki so začeli spet zasledovati metulje, ki so jim zbežali. In metulji so se spet zbrali v roj in zbežali skozi rdeča vrata, skozi slavolok. Vojaki so spodbodli konje in drveli za njimi. A čeprav so jih na vse kriplje in na vse načine zasledovali in preganjali, nikoli in nikakor jih niso mogli ujeti.

Roj metuljev je nato zbežal čez polja in se skril za bližnjim nizkim gričkom.

In ko so oni — preganjalci — prišli do griča, so opazili, da to v resnici ni bil griček, ampak velik kup človeških trupel. In na prsih vsakega mrliča je sedel črn metulj, ni se več ganil in ostal tam kot znamenje smrti.

Ni slišala, ko smo jo klicale. Na sebi je imela samo raševinasto srajco in kljub medli svetlobi smo videle, da je bilo drobno deklisko telo marogasto od udarcev, njene noge pa zabuhle in pomodrele. Pella je na vse grlo in prigovarjanje, naj molči, ker je vendar v nemški ječi, kjer se ponoči ne sme nihče oglasiti, ni pomagalo. Šele ko je prišla paznica in pričela vpiti in preklinjati po nemško, se je dekle osvestilo. Vztrepetala je in pokleknila, kot da bi pričakovala udarcev. Paznica je dvignila roko, da bi jo udarila, a se je roka nenadoma povescila. »Spravite jo v posteljo

in glejte, da bo mir. Vi odgovarjate zanjo!« je rekla, se obrnila in odšla.

Janko so zopet spravile v posteljo. Kmalu je zaspala in spala do jutra. Toda naslednjo noč se je vse ponovilo. Janka je korakala po celici in pela poljsko himno. Sedaj smo vedele, da je blazna. Zgodba, ki nam jo je v svojih redkih trenutkih poskušala povedati sama, je bila sicer nejasna in zamotana, vendar smo iz nje izluščile, da je bil Jankin oče profesor, da so ga ustrelili in je bila ona dolgo v koncentracijskem taborišču. Pozneje so jo poslali nekam na delo, a je pobegnila. Kako je prišla v Slovenijo, še sama ni vedela. Spominjala se je samo, da so jo z ulice pripeljali v ječo. Mnogih stvari se ni spominjala. Le poljska himna ji je odmevala v srcu in v skaljenem razumu. Morda jo je skrivaj pela s tovarišicami v taborišču, takrat, ko jim je bilo najhuje. Morda ji je bila pesem o Poljski, ki ne bo propadla, edina tolažba v trenutkih, ko je čutila, da zanjo ne bo nikoli več Poljske in ne česa drugega, ker so jo ubili.

Ko smo se navadile na Janko in njeno nočno petje, so jo odvedli. Kaj se je z njo zgodilo, nismo zvedele. Morda je tudi ona omahnila na jetniškem dvorišču.

Bila je mrtva ptica. In ob mrvi grlici sem nehote morala misliti nanjo in na ubijanje.

Ubijajo človeka

Ubijajo človeka
že od pamtiveka,
ker resnico tako zavijajo,
da človeka pridobivajo
z glupimi bajkami,
z meglenimi prerokbami,
s privlačnimi reklamami,
s sladkimi omamami,
z nezdravimi fantazijami,
z nemogočimi utopijami,
da je goden za fraze
in ekstaze
tope mase!

Val. Polanšek

Usoda naroda nam je srčna zadeva

Občni zbor Zveze slovenskih organizacij na Koroškem

Skoraj do zadnjega sedeža zasедena dvorana Delavske zbornice je bila zadnja soboto prizorišče občnega zbora Zveze slovenskih organizacij na Koroškem, ki so se ga udeležili delegati in zastopniki včlanjenih društev in zvez iz vseh predelov našega ozemlja. Med navzočimi je bila častno zastopana mlada generacija, kar je razveseljivo potrldilo, da se mladina živo zanima za vprašanja našega narodnega življenja in dela. Zlasti razveseljivo pa je bilo, da sta se zbora udeležila tudi predstavnika Slovencev v Italiji dr. Dekleva in dr. Kukanja, kajti s tem je bila posebej poudarjena povezava vseh zamejskih Slovencev, ki jih druži skupna borba za narodnostne pravice in enakopravnost.

Poseben del občnega zbora je bil referat predsednika Upravnega odbora dr. Francija Zwittra o trenutnem narodnopolitičnem položaju koroških Slovencev (njegova izvajanja kakor tudi pozdravne besede dr. Dekleve objavljamo na posebnem mestu — op. ured.). Sledili sta poročila Upravnega in Nadzornega odbora, iz katerih je bilo razvidno, da je ZSO kljub številnim težavam tudi v zadnjem letu dosledno nadaljevala svoje delo v korist slovenskega ljudstva na Koroškem in ji je treba ob vsej kritični presoji priznati, da njeno prizadevanje ni bilo brez vsakega uspeha. To je bilo ugotovljeno in potrjeno tudi v diskusiji, ko so k posameznim vprašanjem spregovorili številni krajevi zastopniki in povedali mnenje preprostega človeka s podoželja, ki ni vajen velikih in donečih besed, pač pa v svoji preprosti govorici izpričuje, da mu je usoda naroda srčna zadeva.

Izvajanja diskutantov so se vrtela zlasti okoli treh problemov: okoli naših prizadevanj za doseg pravic, ki so nam zajamčene z državno pogodbo, okoli razmer na področju šolstva in okoli vprašanj naše kulturno-prosvetne dejavnosti. Izrečene so bile zelo odločne besede na račun reševanja manjšinskega vprašanja v Avstriji, ko se naša vlada na eni strani močno prizadeva za svojo manjšino v Italiji, za manjšino v lastni državi pa noče pokazati pravega razumevanja. Nakazane so bile nevdružne razmere na šolskem področju, ki nujno zahtevajo ustrezno rešitev, medtem ko je bilo glede naše kulturno-prosvetne dejavnosti ugotovljeno, da je prav od aktivnosti na tem področju v veliki meri odvisen nadaljnji obstoj in razvoj slovenskega ljudstva na Koroškem.

Poglaviti cilj naših prizadevanj:

Vsestranska enakopravnost našega ljudstva

Iz delovnega poročila na občnem zboru ZSO

Pri proučevanju kulturnih in gospodarskih vprašanj koroških Slovencev je ZSO smatrala kot prvenstveno nalogo, da s prizadevanjem za čim prejšnjo realizacijo člena 7 državne pogodbe ustvari čimboljše pogoje za doseg kulturne in gospodarske enakopravnosti slovenskega ljudstva na Koroškem. Pri tem delu je Upravni odbor vedno izhajal iz stališča, da je v skupnih narodnostnih zadevah potrebna strnjena enotnost vseh koroških Slovencev in je pri tem dosledno in iniciativno vztrajal na enotnih akcijah z Narodnim svetom koroških Slovencev, kot so bile seje koordinacijskega odbora, skupne fiskovne konference, skupno zborovanje, skupne intervencije v parlamentu, pri dunajski in celovški vladi ter pri posameznih ministrstvih, razgovori o nerešenih narodnostnih vprašanjih in možnostih njihove znosne rešitve v zunanem ministrstvu ter sestanke z jugoslovanskim zunanjim ministrom ob njegovem obisku na Dunaju.

Vse to pa je bilo treba temeljito pripravljati in je imel Upravni odbor, v važnejših vprašanjih vedno skupno z Nadzornim odborom, predhodno seje, na katerih je bilo določeno stališče do perečih vprašanj, sprejeti primerni sklepi in podane smernice članom koordinacijskega odbora za skupne ukrepe; prav tako se je Upravni odbor sestajal tudi po takih akcijah in razpravljajal ter sklepal o podanih poročilih.

Tako gledano je bilo delo ZSO za doseg kulturne in gospodarske enakopravnosti tudi v obdobju od zadnjega občnega zbora vsekakor obsežno in prizadevno in je zato za našo državo tembolj žalostno, če smo morali koroški Slovenci ugotoviti, da dosedanja izvedbena zakonodaja z različnimi delnimi zakoni nikakor ne služi, kakor kažejo izkušnje z manjšinskim šolskim zakonom in z zakonom o sodnem jeziku, koristim in zaščiti pravic slovenske manjšine na Koroškem, marveč nasprotno ustvarja z vsakim zakonom nadaljnje težkoče in povzroča ne nazadnje vedno bolj neprijetno ozračje med večinskim narodom in manjšino.

Zato smo mnenja, da je samo z generalno rešitvijo vseh manjšinskih vprašanj s pomočjo popolne izvedbe vseh določil člena 7, ki predstavljajo celoto, mogoče doseči zadovoljivo rešitev in izpolniti obveznosti iz državne pogodbe. Na dosedanja prakso realizacije člena 7 slovenskega ljudstva na Koroškem vsekakor skeptično gleda in bi morala biti zato z nedvoumnimi dejanji najprej ustvarjena podlaga zaupanja, kajti dosedanje obljube nikakor ne morejo odstraniti upravičenega dvoma v resno voljo odgovornih činiteljev za sprejemljivo znosno rešitev našega narodnostnega vprašanja.

Na drugi strani pa je treba ugotoviti tudi nekaj pozitivnih faktorjev:

- končno je vlada priznala podpisnici Spomenice koroških Slovencev — ZSO in NskS — kot zastopstvo slovenske narodnostne skupine na Koroškem in vsaj rutinsko z njima razpravljala o možnostih narodnostne zaščite ter je prvič poslala v upogled tudi prizadevanja manjšini osnutek zakona o uporabi slovenskega jezika pred upravnimi oblastmi;

- urad zveznega kanclerja je izdal svojim podrejenim oblastem — čeprav samo interno in nikjer objavljeno — odlok z navodilom, da je treba na dvojezičnem ozemlju in v za to pristojnih uradih pri novih namestitvah polagati važnost tudi na znanje slovenskega jezika;

- vlada vsaj smatra za potrebno, da je treba popraviti ogromno z raznarodovalno politiko našemu ljudstvu prizadejano škodo.

To so vsekakor nove pozitivne strani v dosedanjih odnosih vlade do slovenske narodnostne skupine na Koroškem in njenega zastopstva. Ponovni razgovori, ki bodo verjetno v bližnji bodočnosti, bodo pokazali, v koliko je naša vlada resno pripravljena v manjšinski politiki hoditi drugačno, resnično demokratično pot v zaščito obstoja in razvoja manjšine, kakršno zahteva za svojo lastno manjšino v Italiji. Od te poti bo končno tudi odvisno, kakšno pot bo prisiljena nastopiti slovenska manjšina na Koroškem v svoji borbi za doseg kulturne in gospodarske enakopravnosti.

V poročilu je bilo nadalje govora o raznih oblikah samostojnega dela ZSO, prav tako pa je bilo ugotovljeno, da žal nismo bili deležni potrebne podpore od tiste strani, ki smo jo dosledno podpirali, kar vsiljuje mnenje, da tudi v socialistični stranki, vsaj kar se našega vprašanja tiče, prevladujejo nacionalistični elementi in ovirajo rešitev našega vprašanja in s tem dokončno pomiritev v korist obeh narodov in demokratičnega razvoja v deželi. Poudarjeno je bilo vzdrževanje stikov s Slovenci v Italiji in z gradiščanskimi Hrvasi, kakor tudi vsi koraki Jugoslavije v naš prid.

Hkrati, ko se zavedamo važnosti te podpore — je bilo ob koncu ugotovljeno — pa vemo, da je obstoj in razvoj stehernega ljudstva odvisen v prvi vrsti od njega samega. Zato bo treba v bodoče še bolj strnjeno, enotno in vztrajno nadaljevati borbo za obstoj in enakopravnost našega ljudstva. To velja zlasti za vse včlanjene organizacije, ki vse se morajo zavedati poglavitnega cilja vseh naših prizadevanj, ki je in ostane: Kulturna in gospodarska enakopravnost slovenskega ljudstva na Koroškem!

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: I. program: — 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00. II. program: — 6.00, 7.00, 8.00, 13.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.

Vsakodnevne oddaje: I. program: — 5.55 Oddaja za kmete — 6.00 Vedri zvoki — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 7.55 Gospodarska poročila in delovni trg — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 12.03 Pestro mešano — 13.00 Opoldanski koncert.

Slovenske oddaje Radia Celovec

Ponedeljek, 27. 2.: 14.00 — 14.45 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Zvočni ozbornik. — Mišna imena v okolih nekdane graščine, Humberk na Koroškem. — 18.00 — 18.15 Josef Friedrich Perkonig: Ugrabljena strd.

Torek, 28. 2.: 14.00 — 14.30 Poročila, objave. — Na zapečku.

Sreda, 1. 3.: 14.00 — 14.45 Poročila, objave. — Za ženo in dekle. — Kar želite, zaigramo.

Četrtek, 2. 3.: 14.00 — 14.30 Poročila, objave. — Zbori pojo.

Petek, 3. 3.: 14.00 — 14.45 Poročila, objave. — Pester spored domačih pesmi.

Sobota, 4. 3.: 9.00 — 10.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

Nedelja, 5. 3.: 7.30 — 8.00 S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Sobota, 25. februar:

I. program: 8.00 Fantije, veseli badife — 8.45 Srni pisani svet — 14.00 Pozdrav nate — 16.20 Mladinska oddaja — 18.10 Za delovno ženo — 18.55 Sport — 19.30 Odmev časa — 20.15 „Nabucco“, opera — 22.30 Pogled v svet.

II. program: 6.10 Z glasbo v dan — 10.00 Šolska oddaja — 11.00 Ljudske viže — 12.03 Za avtomobiliste — 14.15 Godba na pihala — 15.00 Mladinski koncert — 19.15 Oddaja vicekanclerja — 20.00 Dobra zabava — 21.45 Sport.

Nedelja, 26. februar:

I. program: 6.50 Domači vrl — 8.05 Kmečka oddaja — 11.00 Veselo petje, veselo igranje — 12.00 Tekmovanje godb na pihala — 13.00 Operni koncert — 14.30 Pozdrav nate — 16.00 Otroški oder — 17.05 Za ples — 19.00 Sport — 20.10 Kriminalna uganika „Kdo je storilec?“ — 22.10 Pogled v svet.

II. program: 6.10 Vesela melodije — 7.05 Godba na pihala — 8.15 Kaj je novega — 10.05 Dunajski zajtrk z glasbo — 13.15 Za avtomobiliste — 15.00 Operni zvoki — 18.25 Jezikovna policija — 20.00 Lepe melodije, lepi glasovi — 21.00 Vročje železo — 21.45 Sport — 22.15 Svet jazza.

Ponedeljek, 27. februar:

I. program: 8.00 Operni koncert — 13.10 Štajerske skice — 15.30 Knjižni kotiček — 18.35 Mladina in gledališče — 18.55 Sport — 19.30 Odmev časa — 20.15 In kaj mislite vi? — 21.00 Koroška domovinska kronika — 22.10 Pogled v svet — 22.25 Teden pri združenih narodih.

II. program: 6.05 Premislite prosimo sami — 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.05 Šolska oddaja — 12.03 Za avtomobiliste — 13.30 V operni loži — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 15.00 Šolska oddaja — 17.10 Kulturne vesti — 17.40 Ženska oddaja — 21.55 Tedenski športni komentar — 22.15 Operni koncert.

Torek, 28. februar:

I. program: 8.45 Domači zdravnik — 15.15 Komarna glasba — 18.00 Prometna vzgoja — 18.55 Sport — 19.00 Dobar večer, dragi poslušalci — 19.30 Odmev časa — 20.15 Radijska igra — 22.10 Pogled v svet.

II. program: 6.05 Preden odidete — 7.10 Beležke iz dnevnika — 9.05 Šolska oddaja — 11.00 Za ljubitelja resne glasbe — 12.03 Za avtomobiliste — 15.00 Šolska oddaja — 17.10 Kulturne vesti — 17.45 Esperanto — 20.00 Veseloliga — 21.55 Sport — 22.15 Pozdrav z Dunaja.

Sreda, 1. marec:

I. program: 6.10 Jutranja gimnastika — 8.00 Melodije, ki ne izvenijo — 8.45 Iz ženskega sveta — 14.45 Glasba za mladino — 16.00 Podoželjske pesmi — 18.55 Sport — 19.00 Od plošč do plošče — 19.30 Odmev časa — 22.10 Pogled v svet.

II. program: 6.10 Z glasbo v dan — 9.35 Iz stvarjanja velikih mojstrov — 10.40 Šolska oddaja — 12.03 Za avtomobiliste — 13.30 Za prijatelja opere — 15.00 Šolska oddaja — 16.00 Otroška ura — 17.10 Kulturne vesti — 17.40 Ženska oddaja — 19.20 Za prijatelja planin — 19.30 Družinska oddaja — 21.00 Johann-Strauss-koncert.

Četrtek, 2. marec:

I. program: 8.00 Operni koncert — 8.45 Avstrijski v tujini — 14.30 Nordijske narodne pesmi — 17.10

Televizijski program:

Vsakodnevna oddaja: 20.00 Čas v stiki. Oddaja Čas v stiki tudi vedno pred zaključkom televizijskega programa.

Nedelja, 26. 2.: 16.10 Hokejska tekma Nemčija-Kanada — 18.00 Za otroke — 19.00 Golovo vas bo zanimalo — 19.30 „Nač v Benetkah“, komična opera.

Ponedeljek, 27. 2.: 19.30 Tudi to je Avstrija — 20.20 „Prevale kuharjev“ — 21.10 „Enaidvajset“, quiz — 21.50 Aktualni šport.

Torek, 28. 2.: 19.30 Nasveti za gospodinjico — 20.00 Prenos iz gledališča.

Sreda, 1. 3.: 17.00 Za otroke — 18.10 Za družino — 19.30 Čuvarji zdravja — 20.20 Mesečna bilanca — 21.00 „Prevale kuharjev“.

Četrtek, 2. 3.: 19.30 Sport — 21.00 „Ljubosumnost“, iz serije „Pustolovišine pod vodo“.

Petek, 3. 3.: 12.00 Svetovno prvenstvo v hokeju na ledu: Avstrija-Romunija — 19.30 Nasveti za dom — 20.20 Črna na belem — 20.35 „Preveč kuharjev“ — 21.25 „Kaprile“, balet.

Sobota, 4. 3.: 19.30 „Ah, moja nečakinja“ — 20.20 „Malo mesto — prav veliko“.

Če imate gradbene načrte, potem ne zamudite oskrbeti si ponudbo domače tvrdke. Dobavljamo po ugodnih pogojih gradbeni material od klefi do strehe. Tvornica betonskega kamna Pa-glitz, Borovlje.

Pisan žopek melodij — 18.00 Kulturne vesti — 18.05 Kmečka oddaja — 18.35 Mladina v poklicu — 18.55 Sport — 19.30 Odmev časa — 20.15 Lovska ura — 21.00 Zvenega alpska dežela — 22.10 Pogled v svet — 22.15 Sport — 23.05 Svetovno prvenstvo v hokeju na ledu.

II. program: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.05 Šolska oddaja — 11.00 Za ljubitelja resne glasbe — 12.03 Za avtomobiliste — 15.00 Šolska oddaja — 15.15 Olvoritev OZN-konference na Dunaju — 17.40 Ženske oddaje — 19.20 Dunajski vešelejem — 21.00 Pesem prijaje.

Petek, 3. marec:

I. program: 6.10 Jutranja gimnastika — 8.00 Orkestrski koncert — 13.10 Ljudska glasba iz Avstrije — 18.00 Na zapečku — 18.55 Sport — 19.30 Odmev časa — 20.15 Halo! Teenagerji! — 22.10 Pogled v svet — 22.40 Zaljubljene melodije — 23.05 Svetovno prvenstvo v hokeju na ledu.

RADIO TRST

(SLOVENSKE ODDAJE)

Sobota, 25. 2.: 15.30 „Brezčasniži“, drama — 10.00 Radijska univerza — 20.30 Teden v Italiji — 20.40 Zbor

„Lajze Braluz“ iz Gorice — 21.00 Za smeh in dobro voljo.

Nedelja, 26. 2.: 9.00 Kmetijska oddaja — 9.30 Slovenski narodni motivi — 11.30 Za najmlajše — 13.00 Kronika tedna v Trstu — 14.45 Celjski komorni zbor — 17.00 Tržaški obiski: Opčine — 21.00 Slovenske narodne pesmi.

Ponedeljek, 27. 2.: 18.00 Italijanskičina po radiu — 20.00 Športna tribuna — 20.30 „La Wally“, opera.

Torek, 28. 2.: 18.00 Solo in vzgoja — 19.00 Za najmlajše — 21.00 Iz filmskega sveta — 22.00 Sprehodi po antičnih gajih.

Sreda, 1. 3.: 18.00 Slovenščina za Slovence — 19.00 Zdravstvena oddaja — 20.30 „Pesek v očih“, komedija.

Četrtek, 2. 3.: 18.00 Radijska univerza — 19.00 Svet v katerem živimo — 20.30 Tržaška filharmonija.

Petek, 3. 3.: 18.00 Italijanskičina po radiu — 21.00 Gospodarstvo in delo — 21.20 Opera glasba.

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00

Sobota, 25. februar:

5.00 Dobra jutro — 8.05 Glasba ob delu — 8.55 Radijska šola — 10.40 Angleščina za mladino — 11.00 Po svetu jazza — 11.30 Pionirski tednik — 12.15 Kmetijski nasveti — 13.30 V domačem vduhu — 13.50 Vaši operni ljubljenci — 14.20 Sport in športniki — 14.35 Voščilo — 15.40 S knjižnega trga — 16.40 Mešani zbor „France Prešeren“ iz Kranja — 17.45 Hammond orgle in vibrafon — 18.00 Jezikovni pogovori — 18.30 Španske in italijanske popevke — 18.45 Okno v svet — 20.00 Narodne in domače viže — 21.00 Za prijelen konec tedna.

Nedelja, 26. februar:

6.00 Jutranji pozdrav — 7.35 Godba na pihala — 8.00 Mladinska radijska igra — 8.40 Skladbe za otroke — 10.00 Se pomnite, tovariši — 10.30 Mnogične pesmi bratških narodov — 10.45 Spoznavajmo svet in domovino — 12.00 Voščila — 13.30 Za našo vas — 14.15 Voščila — 15.30 Kar radi poslušate — 16.00 Humoreska tedna — 16.20 Iz opernega sveta — 16.40 Slovenske narodne pesmi — 17.30 Radijska igra — 20.05 Izberite melodije tedna — 21.00 O Verdievem življenju in delu — 22.15 Ples ob radijskem sprejemniku.

Ponedeljek, 27. februar:

5.00 Dobra jutro — 9.20 Iz Mozartovih oper — 10.40 Zbori Vasilija Mirka — 11.30 Za otroke — 12.00 Vaški oklet — 12.15 Radijska kmečka univerza — 13.30 Baročne skladbe — 14.15 Jugoslovanske radijske postaje

Iščemo žensko za pospravljanje sob in pomoč v kuhinji. Penzion Miškulin, Podjerberk, Škofiče-Schiffing.

pozdravljajo slovenske poslušalce: radio Sarajevo — 14.35 Voščila — 15.40 Naši popolniki na lujem — 16.00 Opera glasba — 17.15 Sakeram na pol — 18.00 Športni tednik — 18.50 Človek in zdravje — 20.00 Glasbeni variete — 20.45 Kulturni globus — 21.05 Orkester Beograjske filharmonije.

Torek, 28. februar:

5.00 Dobra jutro — 8.50 Kitara v ritmu — 8.55 Radijska šola — 10.15 Slovenska solistična glasba — 10.40 Utrjuje svojo angleščino — 11.00 Iz opere „Faust“ — 11.40 Sovjetska in poljska zabavna glasba — 12.00 Danica Filipič, Greta Ložar in Avgust Slanko — 12.15 Kmetijski nasveti — 13.30 Glasbene razglednice — 14.05 Radijska šola — 14.35 Iz opere „Zaljubljen v tri oranže“ — 15.40 Iz domače književnosti — 18.15 Skladbe Bo'ane Adamiča — 18.20 Za mlade ljubitelje glasbe — 18.45 Izobraževalni ozbornik — 20.00 Zbor Poljskega radija — 20.30 Radijska igra — 21.30 Matija Tomc: „Nizki rej“, suita koroških plesov — 21.45 Iz filmov in glasbenih revij — 22.15 Komorni večeri pri Mozartu.

Sreda, 1. marec:

5.00 Dobra jutro — 9.00 Jezikovni pogovori — 10.15 Iz Verdieve „Traviate“ — 11.00 Od polke do rock and rolla — 11.30 Za cicibane — 12.15 Radijska kmečka univerza — 14.05 Radijska šola — 14.35 Orgle in orglice — 14.40 Slovenske pesmi — 15.45 Radijska univerza — 16.00 Koncert po željah poslušalcev — 17.45 l'azz po koncertnem oderu — 18.00 Kulturna kronika — 18.20 Slovenska zborovska kultura — 18.45 S citrimi po Evropi — 20.00 „Nižava“, opera — 22.15 V ritmu donatnih dni.

Četrtek, 2. marec:

5.00 Dobra jutro — 8.05 Glasba ob delu — 8.55 Radijska šola — 10.15 S popevkami po Evropi — 11.00 Ruski težaj za začelnice — 11.15 Hammond orgle — 11.20 Orkester Jugoslovanske radiotelevizije — 12.00 Dalmatinske narodne pesmi — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Opera glasba — 13.30 Veliki plesni orkestri — 13.50 Koroški Akademski orkester — 14.05 Balona glasba — 14.35 Voščila — 15.40 Iz svetovne književnosti — 17.15 Turizem in melodije — 18.00 Iz opere „Sunčanica“ — 18.30 Ljubljanski jazz-ansambel — 18.45 Ljudski parlament — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in popevov — 21.30 Z zabavnimi orkestri čez kontinente.

Petek, 3. marec:

5.00 Dobra jutro — 8.05 Koroške narodne izvajajo koroški zbori — 9.00 Naš podlistek — 9.35 Za mlade ljubitelje glasbe — 10.35 Veliki zabavni orkestri — 11.00 Iz opere „Turandot“ — 11.30 Človek in zdravje — 12.00 Kmečka godba — 12.15 Radijska kmečka univerza — 12.40 Pisani zvoki z Dravskega polja — 13.30 Melodije za dober tek — 14.05 Radijska šola — 14.35 Iz opere „Slavo od mladosti“ — 15.45 Radijska univerza — 16.00 Petkovo glasbeno popoldne — 17.25 Od plesišča do plesišča — 18.30 V dvoranah Svobod in prosvetnih društev — 20.15 Tedenski zunanje-politični pregled — 21.15 O marju in pomorščakih — 22.35 Moderna plesna glasba.